

MARTIN ŘÍHA – LUKÁŠ VÍŠEK

DENÍK ČESKOSLOVENSKÉ LEGIE V POLSKU 1939

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

EDICE KNIHOVNA
ČESKOSLOVENSKÉ
OBCE LEGIONÁŘSKÉ

MARTIN ŘÍHA – LUKÁŠ VÍŠEK

DENÍK ČESKOSLOVENSKÉ LEGIE V POLSKU 1939

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

EDICE HNIHOVNA
ČESKOSLOVENSKÉ
OBCE LEGIONÁŘSKÉ

Vydáno ve spolupráci s Vojenským ústředním archivem –
Vojenským historickým archivem Praha.

© Martin Říha, Lukáš Víšek, 2024

Photos © Archiv bezpečnostních složek, Archiv Národního muzea, Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Centralne Archiwum Wojskowe, Jagiellonian Digital Library, Malopolska Digital Library, Mapy archiwalne Polski i Europy Środkowe, Narodowe Archywm Cyfrowe, polona.pl, sbírka ČsOL, Vojenský historický ústav Praha, Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv Praha, www.germandocsinrussia.org, 2024

Drawings © Martin Ďásek, 2024

Cover art © Lukáš Tuma, 2024

Czech edition © Československá obec legionářská, Nakladatelství Epocha, Praha 2024

ISBN 978-80-278-0202-9 (print)

ISBN 978-80-278-1479-4 (ePub)

ISBN 978-80-278-1480-0 (mobi)

ISBN 978-80-278-1481-7 (pdf)

OBSAH

Předmluva	7
Slovo autorů k deníku	9
Úvodem	13
Květen	43
Červen	79
Červenec	97
Srpen	131
Září	173
Závěrem	219
Přílohy	223
Zpráva Františka Divokého	225
Vyznamenání československých legionářů	237
Medailonky	239
Seznam zkratk	362
Prameny a literatura	364
Poznámky	373
Poděkování	414

PŘEDMLUVA

Vážení čtenáři,

v roce 2024 si připomínáme 80. výročí zásadních spojeneckých vojenských operací druhé světové války, do kterých se intenzivně zapojili i českoslovenští vojáci. Ať již se jedná o vylodění v Normandii a následné obléhání přístavu Dunkerque na západě, či o Slovenské národní povstání a boje v Karpatech na východě. V jejich stínu ale zůstává jiné výročí, možná není tak známé, je ale o to důležitější. Je tomu právě 85 let od doby, kdy z rozpadlé a okupované republiky začaly odcházet desítky vlastenců s cílem bojovat za její obnovení. Jejich první kroky vedly do Polska.

I když se předpokládalo, že Polsko bude jen tranzitní zemí v cestě dále na západ, zejména do Francie, nakonec zde vznikla první jednotka československé armády v exilu, která si po vzoru bojovníků za samostatnost z Velké války začala říkat Československá legie. A byť byl následný podíl našich vojáků na bojích v Polsku v září 1939 malý, byl tím položen základ k jejich budoucí účasti na velkých spojeneckých kampaních v následujících letech a vrcholící osvobozením Československa na jaře 1945.

Jsem tak rád, že tak můžeme čtenářům představit komentovaný přepis deníku naší první exilové vojenské jednotky. Její příběh však psali lidé, dobrovolníci, kteří se rozhodli riskovat vše a odejít do zahraničí s vidinou možného boje s německými okupanty. Velká část známých, ale i těch téměř zapomenutých, hrdinů zahájila svou válečnou pouť právě v Polsku a můžete si o nich přečíst v životopisné příloze. Věřím, že kniha pomůže rozšířit povědomí o začátcích našeho druhého exilového odboje. Rozhodně bychom na jeho složitý zrod neměli zapomínat!

plk. v. v. MUDr. Pavel Budinský, Ph.D., MBA
předseda Československé obce legionářské

SLOVO AUTORŮ K DENÍKU

Vážení čtenáři,

v roce 2024 tomu je 85 let od vzniku první oficiální československé zahraniční jednotky během druhé světové války, která ale byla až doposud stranou větší pozornosti jak ze strany odborné, tak i laické veřejnosti. Řeč je o Československé legii v Polsku, která je také známá jako Česko-Slovenský legion nebo Legion Čechů a Slováků v Polsku, či dokonce Polský legion Čechů a Slováků. Legie vznikla dekretem polského prezidenta 3. září 1939 a jako jediná spojenecká jednotka se podílela, byť symbolicky, na obraně Polska.

Kniha, kterou držíte v ruce, je edicí válečného deníku této legie. Deník představuje důležitý pramen pro pochopení toho, jak těžké byly počátky čs. odboje v zahraničí během druhé světové války. Podává svědectví o strastiplné cestě, která vedla od útěku prvních čs. vojáků do zahraničí v březnu 1939 přes vznik neformální Československé zahraniční vojenské skupiny (dále jen ČZVS) až po dramatické události ze září 1939, které příslušníci Československé legie prožili během ústupu východním Polskem. Pomocí kontextových poznámek a medailonků důležitých a v deníku zmíněných osob vás chceme s těmito událostmi podrobněji seznámit a rozšířit povědomí o této méně známé, ale klíčové kapitole dějin československého odboje.

V poválečném období se účast čs. vojáků na bojích v Polsku dočkala pouze omezené pozornosti. Nejčastěji ve formě dílčích kapitol publikací, ve kterých se jejich autoři zaměřovali na témata související s odbojem na východní, západní či africké frontě. Vyšlo ale také mnoho odborných článků a studií, ve kterých nám jejich autoři představují klíčové okamžiky čs. odboje v Polsku, a které jsme použili i při práci s kontextovými poznámkami. Jde například o články od Jana Němečka *Soumrak a úsvit československé diplomacie: 15. březen 1939 a československé zastupitelské úřady*, Armádní generál Lev Prchala a čs. odboj v Polsku, Zpráva škpt. Jana Krčka o československém legionu v Polsku či

o vzpomínky jednoho z hlavních protagonistů těchto událostí, zástupce krakovského konzula dr. Vladimíra Henzla. Henzl sepsal své paměti do článku *Krakov: První československá vojenská skupina za hranicemi* a vydal je v časopise *Historie a vojenství* v roce 1964. Velmi důležité svědectví máme také od dalších účastníků těchto událostí, například od Rudolfa Kopeckého, jehož pohled pod názvem *Vzpomínky starého novináře: proti Benešovi, nacistům a komunistům* vydal Martin Nekola. Od Rudolfa Kopeckého máme také poněkud kritickou brožuru *Československý odboj v Polsku v r. 1939*, kterou vydal v roce 1958 v Rotterdamu. Pokus o první větší souhrn informací o československých odbojových aktivitách v Polsku, byť poměrně ideologicky zabarvený, vydal v komunistickém Československu Karel Richter s názvem *Československý vojenský odboj v Polsku 1939*. Mnoho důležitých informací lze také najít v celé řadě pamětí, které nám dokreslují tehdejší život vojáků v Polsku a dávají nám také mnoho střípků, díky kterým lze trnitý vývoj Československé legie v Polsku poskládat do souvislostí. Neocenitelným zdrojem informací, které jsme v této knize použili, jsou archivní dokumenty. Především z provenience Vojenského ústředního archivu-Vojenského historického archivu v Praze (dále jen VÚA-VHA), konkrétně zmíníme fondy Polský legion (PL), Čs. vojenská správa Národní výbor NV – Francie 1939–1940 (dále jen Čs. VS NV – Francie 1939–1940), fondy Sběrka Kvalifikačních listin (KL), Kmenových listů (KmL), Sběrka 24 a bohatý fotoarchiv, dále fondy Vojenského historické ústavu v Praze (VHÚ Praha) a Vojenského historického ústavu v Bratislavě (VHÚ Bratislava). Nesmíme také zapomenout na písemnosti z polské strany, kterou zastupují Centralne Archywm Wojskowe ve Varšavě (CAW Varšava) a Wojskowe Biuro Historyczne a civilní archivy Archiwum Akt Nowych (AAN) nebo Archywm narodowe v Krakově (AN Krakov).

Deník Československé legie se do dnešních dob dochoval jen díky odvaze těch, kteří ho psali, ale i těch, kteří ho s dalšími písemnostmi v letech 1940–1941 doslova propašovali ze Sovětského svazu a po zbytek války opatrovali. Bohužel se nepodařilo zjistit, kdy přesně začal být deník pravidelně psán. Zejména počátek, mapující měsíce březen a duben, je shrnut souvislým textem s několika výraznými daty, jako je okupace, boj o zachování čs. úřadů v Polsku nebo vznik již zmíněné ČZVS. První souvislé a pravidelné záznamy tak máme až od

1. května do 17. září, kdy přešli příslušníci legie do sovětské internace. Bohužel také neznáme všechny autory zápisů ve válečném deníku, který se v pramenech objevuje pod označením „kronika“. Jistě víme, že od 24. července vedl psaní deníku odborný učitel z Litovle Ladislav Bedřich, který tuto funkci s největší pravděpodobností převzal po npor. let. Jiřím Královi. Na líčení dramatických událostí se také zřejmě podílel i Jakub Koutný, odbojář a zakladatel novin čs. jednotek jako například *Naše vojsko* u 1. čs. armádního sboru v SSSR. Díky pátrání ve Správním archivu Armády České republiky v Olomouci (SA AČR Olomouc) máme k dispozici dokument, ve kterém uvádí jednu ze svých funkcí v Polsku – kronikář. Úvahy, že by Koutný mohl být jedním z autorů deníku, podporuje i článek Zdeňka Valíše ve *Vojenských rozhledech*, kde uveřejnil obrázek stránky originálu deníku, který byl zřejmě psán, alespoň uvažovaná Koutného část, zkratkovitě. Tím se dostáváme k podobě deníku, v jaké je uložen ve fondu VÚA-VHA v Praze. Deník byl po odchodu legie do sovětské internace s největší pravděpodobností rozdělen na několik částí a prostřednictvím transportů čs. vojáků odvezen ze SSSR do Francie. V průběhu války nebo v poválečném období byl deník opět shromážděn a došlo k jeho přepsání do podoby, v jaké je v současné době uložen ve fondu PL ve VÚA-VHA v Praze.

Deník obsahuje množství archaismů, fonetických prepisů míst, jmen a také mnoho gramatických nepřesností. Tyto pasáže jsme opravili tak, aby byla zachována autenticita deníku a zároveň zlepšena jeho čtivost.

V poznámkovém aparátu pak najdete podrobné vysvětlivky událostí zmíněných v textu deníku. Při jejich popisu jsme se snažili uvést co nejvíc informací, které jsme objevili během našeho bádání v českých, slovenských, polských a německých, ale i z dostupné literatury, jejíž přehled naleznete na konci knihy. Při psaní poznámek jsme se snažili uvést maximum informací, kniha si ale neklade za cíl vás podrobně seznámit s průběhem čs. odboje v Polsku, nýbrž s událostmi, na které odkazují deníkové záznamy. Řada osob a událostí, jež deník nezmiňuje, zde tudíž není. Deník jsme pro přehlednost rozdělili na kapitoly dle měsíců, na jejichž konci vždy následují kontextové poznámky a doplňková galerie fotografií a dokumentů. Na úplném závěru knihy pak kromě použité literatury najdete i podrobné medailonky osob zmíněných v deníku. Většina z nich se stala v následujících letech výraznými osobnostmi čs. zahraničního odboje.

Wydanie szóste.

ILUSTROWANY

PRENUMERATA WYNOŚI:	
W Krakowie bez odnożenia	zł 6.—
W Krakowie z odnożeniem	zł 8.50
W kraju	zł 9.50

KURIER CODZIENNY

*Kierownik Biu przyjmuje w dniach od 10-12 w południowych godzinach zwiera się - Listy sąsiadów adresować do Redakcji, a nie do współpracowników.
Ze zmian zakresu Redakcji nie odpowiada

Koste postowe roze chodowy Nr. 1 Kra bów. Hied postowa 2	
--	--

NTA ZYHOWE:

Przedmieście 9, tel. 551 90, 551-91, 551-92.
 Łojowska 44, telefon 12 79.
 Dworcowa 20, telefon 18 19.
 Łódź, obok „Luku Cezara”, tel. 12 23.
 ul. Wska 116, tel. adm. i redakcji 179-48.

LWÓW, ul. Akademicka 14, tel. redakcji 249 56.
telefon administracji 241-08.
SOSNOWIEC, ul. Piłsudskiego 8, tel. 625-29.
KATOWICE, ul. Mariacka 13, tel. 305 53 i 325 29.

POZNAN, lw. Marcin 48, telefon 17 22
NOWY SĄCZ, Jagiellońska 29, tel. 94
WILNO, Wileńska 26, tel. 14 82.
ZAKOPANE, Krupówki, telef. 327

Nr 76.

Czechy w obrębie Rzeszy Niemieckiej!

Kapitulacja prez. Hachy w Berlinie

Odezwa kancl. Hitlera do wojska.

Kancelarz Hitler zapowiada rozbrojenie armji czeskiej

CZECHOSŁOWACJA PRZESTAŁA ISTNIEĆ.

Od niedzieli wydarzają się nieustanne ekscesy, które spowodowały wiele ofiar po stronie niemieckiej. Rozległy się **wolania o pomoc**, a z licznych niemieckich wyspek ludnościowych, pozostałych wionych ubiegłej jesieni wspaniało myślnie przez Rzeszę przy Czechosło-

Wojська niemieckie zajęły Pragę. Swastyka na Hradczynie

Berlin, 15 marca (PAT). Niemieckie Biuro Informacyjne donosi:
O godzinie 8.45 przodnią strażą wojsk niemieckich w kroczy

Ugodzanie 3.45 przeliczone według tabeli

Równocześnie trzy samochody ciężarowe z oficerami policji niemieckiej przybyły pod gmach dyrekcji policji.

Titulní strana krakovského deníku Ilustrowany Kuryer Codzienny ze 17. března 1939. Hlavním tématem dne byla okupace Čech, Moravy a Slezska (Malopolska Digital Library).

ÚVODEM

Ztráta části území československého státu na podzim roku 1938 měla vzápětí dvojí emigrační vlnu; Čeští lidé ze Sudet, Slovenska a Podkarpatské Rusi začali se vracet na zúžený prostor Čech a Moravy, kdežto Židé a protinacističtí Němci, jimž český prostor z pochopitelných důvodů byl téměř uzavřen, hledali útočiště za hranicemi bývalého Československa.¹ Cesta do zahraničí vedla především Polskem, takže na polském území setkáváme se v podzimních a zimních měsících téměř výhradně s politickou a hospodářskou emigrací židovsko-německou. Češi v této době do Polska neemigrovali, ba právě naopak utíkali houfně z obsazeného Těšínska do zemí českých. V Polsku byly zřízeny koncem roku 1938 pomocné komitáty pro Němce a Židy, kteří prchali jednak po prvé, jednak po druhé, když se uchýlili na čs. území z Německa a Rakouska. Pomocné komitáty byly převážně v rukou židovských. Jejich úkolem bylo soustřeďovati rasovou a politickou emigraci německo-židovskou, třídit ji, poskytovat po určitou dobu přístřeší a stravu a za pomoci britské mise obstarávat pro ni visa do Anglie.²

Charakter této emigrace byl především internacionální a v její politické části uplatňovaly se živly levicové, hlavně komunistické. Sběrnou této emigrace byly především Katowice, kde pracoval židovský pomocný komitát a britský konzulát. Odtud se rozdělovala emigrace pro Krakov a Bílsko. Ještě před přílivem české vlastenecké emigrace došlo k rozkolu v emigraci německo-židovské. Politická skupina odděluje se od hospodářské, zařizuje se sama pro sebe a získává při udělování anglických vis přednost před emigrací hospodářskou.³

Nová emigrační vlna z Čech a Moravy

Do této situace přišlo obsazení českých zemí Hitlerem 15. března 1939. Následkem toho došlo k útěku velkého množství lidí z tzv. Protektorátu za hranice, opět převážně do Polska.⁴ Emigraci tvoří:

Silně retušovaná fotografie Domu Powstańca Śląskiego na dnešní ulici Jana Matejki 3 v Katovicích. Dům byl postaven v letech 1936–1938 a kromě restaurace zde bylo i kino a konferenční sál. Po napadení Polska se o budovu dne 4. září svedla bitva. Obránci byli později zastřeleni na nedalekém dvoře (NAC).

Interiér nově otevřené restaurace Piwnice Śląske na reportážní fotografii. K jejímu otevření došlo 1. dubna 1939 (NAC).

1. dosavadní němečtí emigranti z Rakouska a Německa, kteří v Českých zemích používali práva asyly,
2. českoslovenští Němci, kteří se exponovali protinacisticky,
3. Židé,
4. českoslovenští komunisté,
5. sociální demokraté, národní socialisté a jiní čeští lidé, kteří z politických příčin byli ohroženi na životech,
6. českoslovenští vlastenci, většinou vojáci všech hodností, kteří překročili hranice s úmyslem vybojovat obnovení Československé republiky.⁵

První vojáci myslí hned na vytvoření a organisování čs. vojska v zahraničí.⁶ Prvním z příšlých vojáků, který v Katovicích pojal myšlenku organisovati československé vojáky-emigranty na území Polska, byl ppor. děl. Rudolf Slíva, od děl. pluku 8, který překročil hranice 7. dubna 1939. Slíva začal kolem sebe seskupovati bývalé československé vojáky, tajně je sepisoval a po příchodu por. děl. Josefa Kalety, který překročil hranice 13. dubna 1939, dohodli se na spolupráci a rozdělili si práci. Slíva zůstal v Katovicích a Kaleta odejel do Krakova, aby společně z československé emigrace vybírali bývalé česko-slovenské vojáky, z nichž by byla vytvořena československá vojenská jednotka. Za důležitou jest označiti schůzi svolanou ppor. Slívou 20. dubna 1939 do restaurace domu Povstalců v Katovicích,⁷ kde byl pořízen soupis všech těch, kteří chtěli vstoupit do československé zahraniční armády.⁸ Slíva se pak usadil na britském konsulátě v Katovicích jako pozorovatel.

Akce v Krakově

Dne 15. března po dojití zpráv o obsazení Československé republiky byly na krakovském konsulátě spáleny šifry a tajný archiv, nastrádaný během 20 let trvání úřadu.⁹

Dne 17. března došel telegram ministra Chvalkovského nařizující odevzdání úřadu Němcům a podřízení se jich rozkazům.¹⁰

Dne 19. března 1939 byl telefonicky sdělen rozkaz vojenské skupiny v Londýně nepředávat úřad Němcům.¹¹

Dne 22. března 1939 domáhal se německý konsul naléhavě předání konsulátu. Konsul Znojemský oznámil mu písemně, že se rozhodl úřad neodevzdávat.¹²

*Pohled na Krakovskou ulici ve čtvrti Kazimierz,
kde sídlil Komitét Pomocy Uchodzcom (NAC).*

*Pohled na Varšavskou ulici v Krakově, ve které měl své sídlo Bund židovských
socialistů (NAC).*

Konzul Vladimír Znojemský a vicekonzul dr. Vladimír Henzl úřadovali dále za svízelné situace. Právně viseli ve vzduchu, neboť se na ně hledělo jako na úřad v likvidaci, hmotně pak byli naprosto bez jakýchkoliv záruk do budoucna.¹³ Celkem lze říci, že československý konsulát pokračoval ve své konsulární práci, při čemž z počátku emigrační záležitosti řídil krakovský emigrační komitét, který zde byl už z doby dřívější, zvaný Komitét Pomocy Uchodzcóm w Krakowie.¹⁴ Sídlił v Krakovské ulici č. 41 a jeho předsedou byl Ing. Buchner.¹⁵ Komitét sdružoval převážně židovské emigranty a jeho funkcionáři byli téměř výlučně Židé.

Při komitétu bylo zřízeno zvláštní oddělení pro Čechoslováky, za Čechoslováky pak byli označováni ovšem všichni uprchlíci z Československa bez rozdílu národnosti a rasy.¹⁶ Národnostní rozdělení komitét zásadně odmítal. Političti uprchlíci, kteří se oddělili od emigrace hospodářské, opírali se o Bund židovských socialistů¹⁷ a úřadovali v ulici Dajwór č. 3 a 16¹⁸ a na Varšavské ulici č. 17.

Dne 4. dubna 1939 ustavilo se v Krakově Sdružení československých emigrantů s komunistou Karlem Ditrichem v čele. Sdružení vytklo si za úkol sjednotiti československou emigraci bez rozdílu národnosti a náboženství a spolupracovat s československými orgány zdejšími a zahraničními na osvobození naší vlasti.

V politickém výboru došlo k rozštěpení. Češi utvořili v něm zvláštní politickou sekci, jejíž předsedou se stal soc. dem. Bohuslav Bár. Politický komitét úřadoval na československém konsulátu.¹⁹ Tak jako v Katovicích, byl i v Krakově politický komitét v rukou extrémních levicových živlů.²⁰ Poručík Kaleta se snažil ze seznamu politických českých emigrantů, které zpracovávala zvláštní československá politická sekce na konsulátě za předsednictví Bárova, pořídit seznam bývalých vojáků čs. armády. Tato jeho činnost byla příčinou nevraživosti vůči němu ze strany politické sekce. Por. Kaleta byl touto skupinou záměrně označován bezdůvodně za národně nespolehlivého, ale přesto ve své práci neustal, vytvořil kolem sebe skupinu bývalých čs. vojáků a začal ihned zakládati jejich osobní záznamy, což bylo počátkem evidence příslušníků vojenské skupiny.

Emigrace z Československa našla hned v prvních dnech velmi pohostinné přijetí se strany již stávajících sociálních institucí židovských, Bundu a Polské Strany Socialistické.²¹ Bund a PLS poskytl hlavně

*Legitimační kartička voj.
Jaromíra Machače, jenž byl
8. března 1943 v řadách
1. čs. samostatného polního
praporu v SSSR zraněn
u Sokolova a válku ukončil
jako osvětový důstojník
1. čs. náhradního pluku, kterou
obdržel 1. září 1939 při registraci
na anglickém konzulátu
v Katovicích (sbírka ČsOL).*

*Skupina civilistů a zaměstnanců Československých státních drah (ČSD)
zachycená po jejich příchodu do Krakova ve druhé polovině března 1939 (NAC).*

místnosti pro ubytování uprchlíků, židovská obec se pak starala o stravování a nejnnutnější ošacení.

Přišel-li do Polska emigrant z Československa, musel se hlásiti na krakovské židovské gmině²² v Krakovské ulici čís. 41, kde se musel dát registrovat a vyplnit žádost o anglické visum. Šlo-li o emigranta politického, musel si podati žádost politickému komitétu, aby byl zaregistrován jako politický uprchlík. Uprchlíci političtí měli při udělování vis do Anglie přednost před emigranty hospodářskými.

Politický komitét krakovský stál na thesi; politický uprchlík jeden jako druhý, Čech, Němec, Žid, komunista. Jediným cílem politického komitétu byl boj proti světovému fašismu bez zvláštní koncepce československé. V této věci se politický komitét rozcházel s českými nacionalistickými emigranty, kteří chtěli především bojovat za obnovení samostatnosti Československé republiky. Patriotická česká emigrace se snažila navázati styk s polskými úřady, což bylo v politickém výboru považováno za akci fašistickou, za zradu na světovém socialistickém názoru a tito lidé byli z politického komitétu vylučováni.

V politickém komitétu docházelo k nevraživým třenicím a vlastenečtí emigranti čeští byli terorizováni. Snahou konsulátu bylo; vše pro osvobození ČSR, vyloučit všechny politické spory, které oslabují akční síly. Proto konzulát chtěl smířiti politickou emigraci, avšak bezúspěšně, poněvadž tato se už od samého počátku stavěla proti vojenské skupině.

V takovýchto poměrech byli první českoslovenští vojáci. Byli ubytováni a stravováni spolu s jinými emigranty. Záhy se však ukázalo, že mnozí političtí emigranti jsou sektářsky nesnášenliví. Tato nesnášenlivost byla také podepřena Britským komitétem pro pomoc uprchlíkům z Československa, který za politické uprchlíky považoval jen ty, kteří byli v tzv. Protektorátu ohroženi pro příslušnost k některé politické straně.²³ Protože se jednalo o možnost emigrace do Anglie a počet vis byl omezen, začali se tzv. politikové nevraživě dívat na každého konkurenta, který nevyhovoval stoprocentně definici politického uprchlíka, stanovené Britským komitétem.²⁴

Chaotické poměry u politické emigrace byly takové, že hrozil bezprostřední ostrý zákrok ze strany polských úřadů, které nedělaly rozdíly mezi jednotlivými skupinami emigrantů. Je jisté, že to by znamenalo konec připravované vojenské akce.

*Průčelí budovy čs. konzulátu v ulici Potockiego 8
(dnes ulice Westerplatte 8) v Krakově (NAC).*

Dne 20. dubna 1939 vyšlo první číslo *Přehledu*.²⁵

Dne 26. dubna 1939 přijel do Krakova npor. let. Jiří Král a ppor. děl. JUDr. Oldřich Maláč, kteří po slyšení u p. konsula Znojemského zapojili se ihned vedle por. Kalety do organizování voj. skupiny za pomoci por. pěch. Mojmíra Teplého a čet. asp. Miloše Krumla.

Počet vojáků rychle vzrůstal. Ubytování spolu a politickými uprchlíky stávalo se nesnesitelným, jednak pro materiální nedostatky, jednak pro stálé výčitky politických uprchlíků, že vojáci mezi ně nepatří, protože jim žádné nebezpečí nehrozilo, a tudíž nemuseli utíkat apod. Bylo rozhodnuto ubytovati vojáky odděleně, a to na náklad konzulátu. Toto rozhodnutí bylo předloženo k projednání výboru Sdružení čs. emigrantů, který na schůzi dne 28. dubna 1939 konané v místnostech konzulátu za přítomnosti jeho členů, se usnesl, aby se čs. vojenská emigrace přestěhovala ze společných emigrantských ubikací do turistického domu na Rynku Głównem č. 28.²⁶ Toto usnesení mělo zůstat v tajnosti, aby mezi emigranty nebyly vyvolány zbytečné debaty. Bohužel předseda čs. politické sekce B. Bár ještě týž den informoval o tomto usnesení emigranty na veřejné schůzi emigrantů na Varšavské ulici č. 17. Tam vzniklo veliké pobouření nečeských emigrantů a druhého dne chodili židovsko-němečtí emigranti protestovat na čs. konsulát proti odloučení české patriotické skupiny.

Utvoření voj. skupiny setkalo se s porozuměním u polských úřadů. Příslušníkům voj. skupiny, opatřeným legitimacemi, vydávanými konzulátem, byl zaručen nerušený pobyt v Polsku.

Československá vojenská skupina se dověděla, že na Dajwóru se formuje vojenská akce s bolševickým zabarvením. Proto dne 29. dubna byl tam vyslán k vyšetření věci slovenský finanční dozorce Štefan Peniak, kterému se však nepodařilo věc odhalit.

Vojenská skupina pracovala již před svým ustavením na úkolech, které si předsevzala. Je nutno uvážit, že v této době nebydleli její členové pohromadě, nýbrž byli roztrženi po celém Krakově, a to na Varšavské 17, v Albertinu u Krakovské vysílací stanice, v soukromých bytech atd. Ani na konsulátě neměla možnosti radit se nerušeně o svých akcích, protože tam úřadovali dosud exponenti politického komitétu dr. Bernášek,²⁷ B. Bár a jiní, kteří zde úřadovali od prvních počátků až do doby, dokud nedošlo k roztržení zájmů mezi emigranty. K těmto lidem neměla čs. vlastenecká skupina důvěry. Proto se její

-PŘEHLED.

Informační věstník pro Českoslováky v P o l s k u.

~~XX~~

V Krakově dne 20. dubna 1939.

Číslo: 14.

Dziennik polski: 20.4.

Entente balc. snaží se za územní koncese získat Bulharsko.

Nowy Dziennik: 20.4.

Co chce Německo od Rumunska? Asi to, aby dostalo naftu hned, ne
teprve z nově navrtaných zdrojů. Možná, že Rumunsko přijme též garan-
cie od Berlína, jako od Londýna, jeho posice toho vyžaduje.

Maprazód: 21.4.

Tuka, bývalý agent německý a nynější jeho přítel je nyní zahran.
ministrem slovenským.

Dohody, anglo-sovětská i anglo-rumunská, došly k úspěšnému řeše-
ní, ale jsou drženy v naprosté tajnosti.

Francie, Anglie i USA, jsou připraveny na válku.

„Polonia“ píše o dohodě rumunsko-sovětské, že nyní „odpadá křik
vpravovaný Hitlerem do polských mozků, že se sověty nemají nikdo práva
spolupráce, jenom totální mocnosti ano.“ V habesii zvítězila Itálie díky
sovětským dodávkám nafty; také německý průmysl z Ruska kořistí, ale
chce-li to samé jindy, tak Němci křičí. Možnosti dodávek pro vojsko v
případě války jsou velmi cenné, proto Německo chce zastrašit sousedy
Ruska, aby s nimi neuzavírali ochranných smluv, když jest Slovensko pod
záporém Němců; to je v pořádku, ale když chce Rumunsko uzavřít smlouvu
s Ruskem tak „mu tím hrozí ztráta samostatnosti a určitá katastrofa.“
Citují se ostře protiněmecké výroky Mussoliniho v roce 1910.

Głos Narodu: 20.4.

Hitler je Rooseveltovými návrhy přitisknut ke zdi a chce znovu
získat volnost pohybu a přejít opět do útoku. Co udělá? Myslí se, že
Hitler chce ještě jednou, jako dosud, něčím zastrašit svět. Jsme zvědaví
zda-li i tentokrát použije svoje staré osvědčené metody a jakým způ-
sobem bude na ně reagovati Roosevelt a Evropa. „Rise“ podobně jako SSSR
není vnitřně jednotnou /protihitlerovská nálepky v Berlíně při posled-
ním protileteckém cvičení/. Když se Hitler odváží války, ru by měl
celý svět proti sobě a za sebou nespolehlivý národ. Prvá porážka by ho
smetla s povrchu země. O 50letí Hitlera bude mnoho lidí křičet, „heil
Hitler“, ale za nimi budou masy, skřípějící zuby. Polaka vydržela úto-
ky Hitlerovy při obsazení Čech i „sugestije německé do Polski“ a vy-
drží i další diplomatické útoky Hitlerovy. Na vojenský útok odpoví dru-
hým Grunwaldem. V důsledku výzvy Roosevelt. ptá se Berlín u různých stá-
tů, cítí-li se tyto nějak ohroženy?

Bývalý čs. vyhlášeč Sidor upadl v nemilost Berlína; nebyl uzavřen
do koncentračního tábora, ale postaven pod dohled Gestapa. Neměl politic-
ké předvídanosti, proto rozbíjel ČSR, nevěda, co bude potom. V kritic-
kých dnech minulé polovice března nezachránil Slovenska, ale aspoň svo-
ji čest.

Kurier Poznański: 19.4.

Polské radio rozhlašilo pověst o nových rozpravách mezi Polskem
a Německem, ale jsou to prý jen pokusná balonky, které budou úředně
z varšavy vyvráceny.

Wiek nowy: 20.4.

Balkán je zahalen dýmem. Jugoslavie je v těžké situaci vlivem sou-
sedů a vlivem své vnitřní rozháranosti a na tom staví Itálie svoje příst-
zisky.

První číslo cyklostylovaného Přehledu: Informačního věstníku pro
Čechoslováky v Polsku ze dne 20. dubna 1939. Přehled byl vydáván nákladem
konzulátu a pravidelně vycházel až do září. Poslední dochované číslo je
datováno 2. září 1939. Další čísla zřejmě z důvodu evakuace čs. konzulátu
v Krakově nevyšla (VÚA-VHA).

porady konaly většinou v parku nebo v některé mlékárně v obavě před předčasným prozrazením.

Tyto těžké začátky musila prodělat čs. emigrace, nežli se jí za plné pomoci čs. konsulátu v Krakově podařilo vytvořit vlastní hnutí, sledující cíl ryze vlastenecký:

Osvobození národa

Toto třídění duchů, oddělování zájmů osobních od nadosobních zájmů národních, rozlišování mlhavých thesí boje proti světovému fašismu od konkrétního programu Obnovení Československa vedlo konečně ke zdárnému cíli – k vytvoření první československé organizace na polské půdě, k níž byl dán základ v neděli dne 30. dubna 1939, odvážným rozhodnutím československého konsulátu v Krakově.

Nastává historický den – 30. duben 1939.

Podle nařízení p. konsula Znojemského bylo v místnostech konsulátu v 9 hodin zahájeno shromáždění důstojníků za přítomnosti vicekonsula dr. Henzla, npor. let. Jiřího Krále, por. děl. Jana Kality, per. pěch. Mojmíra Teplého a ppor. dr. Oldřicha Maláče. P. konzul Znojemský usměrnil další postup práce, při čemž bylo rozhodnuto řídit se při organizaci voj. jednotky podle platných předpisů čs. branné noci.²⁸

V 10 hod. bylo shromáždění 27 příslušníků z emigrantů, kteří přicházeli v úvahu pro zařazení do nově vytvořené voj. skupiny. Úvodem přednesl p. konsul Znojemský proslov tohoto znění:

Důstojníci, poddůstojníci, vojáci!

Veden vážnou starostí o osud naší emigrace, zejména vojenské, rozhodl jsem zřídit zvláštní ubytování pro důstojníky a poddůstojníky z povolání a pro důstojníky a poddůstojníky a vojíny v prezenční službě.

Podle předpisů čs. armády její příslušníci za všech okolností, tedy i v cizině jsou povinni zachovat vojenskou kázeň. Proto v nových místnostech bude zaveden přísný vojenský řád. Pana poručíka pověřil jsem vedením vojenské skupiny československé emigrace.

Fotografie průčelí turistické ubytovny na Rynku Główném 28, kde byli od začátku května do začátku července 1939 ubytováni čs. vojáci (NAC).

Společné ubytování s vojáky může být povoleno i těm Čechoslovákům záložníkům neb nevojákům, kteří se budou chtít dobrovolně podříditi vojenskému pořádku a kázni. Povolení k ubytování dává konzulát. Rovněž registraci nově přicházejících příslušníků vojska a těch nevojáků, kteří se vojenské kázni podrobit chtějí, bude napříště provádět konzulát.

Očekávám od Vás, že svou nekompromisní láskou k vlasti, ukázněností, svorností a svým bezúhonným vystupováním budete nejlepšími propagátory československé věci zde v Polsku i jinde v cizině. Vojáci jsou výkvět národa a musí jím zůstat za všech okolností. Od pánů důstojníků očekávám, že budou vzorem.

Po ukončení proslovu konzulem určený velitel por. děl. Kaleta objasňuje, že voj. skupina bude ubytována v Turystycznem domě na Rynku Głównem č. 28 a bude se stravovat ve společné kuchyni v Grodské ulici čís. 71. Na to sepisuje vojenským způsobem jména těch, kteří souhlasí s naším programem.²⁹ Zarážející je nelibost některých příslušníků, kteří navrhuji opuštění dosavadní tradice našeho čs. vojska a znovu zavedení tykání a oslovování bratře, odvolávající se na ducha našich legií. Slova ujímá se B. Bár, který se přihlásil, že bude dělat politického komisaře. Veřejně prohlásil, že naprosto nesouhlasí s naším postupem do připravených ubikací, že nikdo nepůjde a že si zvolí vlastního velitele. Mnozí z přítomných po několika týdenním pobytu mezi emigranty různé národnosti a různého politického přesvědčení nechali se částečně ovlivnit. Po ukončení shromáždění svolal vyloučený Bár do své kanceláře všechny přítomné vojáky, vyjma důstojníků a prohlásil, že věc musí být důkladně prodebatována na schůzi téhož dne ve 14 hod. ve Varšavské ulici čís. 17.

Tento odbojný opoziční duch, který zanesl do jednání čs. politické sekce B. Bár, byl zakončením spolupráce vojenské skupiny s politickou sekcí a měl za následek, že vicekonsul dr. Henzl všechny exponenty politické sekce z konsulátu vyhodil.

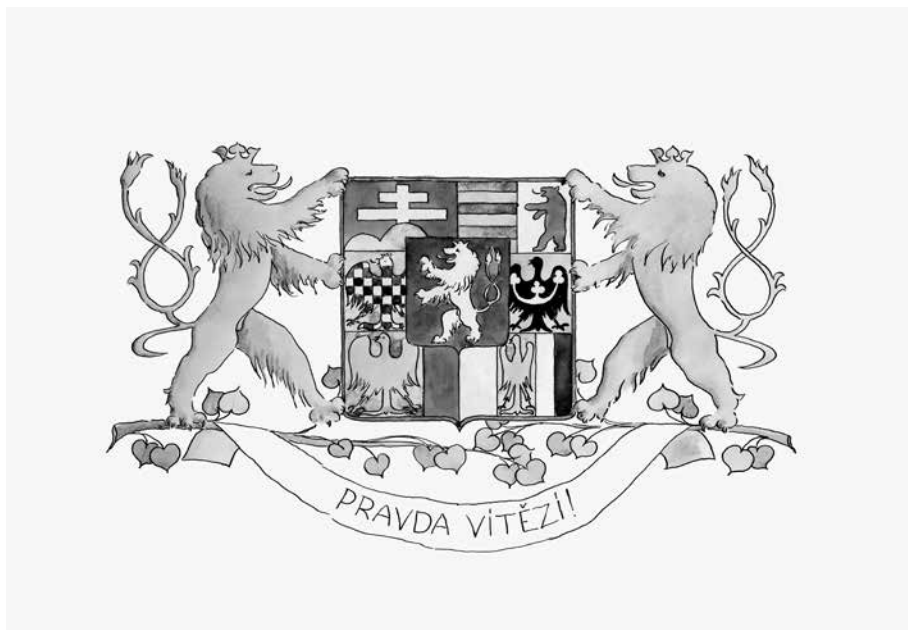
Hlavním řečníkem odpolední schůze ve Varšavské ulic čís. 17 byl por. v zál. dr. Steindler.³⁰ Výsledek schůze oznamuje důstojníkům tříčlenná delegace: des. let. Václav Chocenský, voj. nov. Josef Augustin³¹ a des. pěch. dsl. Rajmund Fnouček³² (důvěrník voj. skupiny). Na této schůzi usnesli se na těchto podmínkách:

Pohled na část Grodzké ulice v Krakově. Ulice začíná na jihovýchodním okraji krakovského náměstí a pokračuje na jih směrem k hradu Wawelu (NAC).

1. Možnost voliti si velitele sami, při čemž určeného velitele por. děl. Kaletu podezřívají bezdůvodně z národní nespolehlivosti.
2. Dosazení politického komisaře do voj. skupiny, který bude hájit její politické zájmy.
3. Toto usnesení oznámí politická skupina příštího dne tj. 1. května 1939 p. konsulovi.

Všichni přítomní důstojníci odmítli jednati s vyslanou delegací o uvedených podmínkách a odkazují jí na pana konzula. Do nových ubikací na Rynku Głównem přestěhovali se 4 důstojníci, kteří se shromáždili na shromáždění důstojníků dne 30. dubna 1939, čet. asp. Miloš Kruml a ppor. děl. Rudolf Slíva, který se vrátil z Katovic. S pevným rozhodnutím, že zachováme směr stanovený p. konsulem, tj. zameziti příslušníkům voj. skupiny jakékoliv politizování a dále pokračovat i v tradici čs. armády, zejména nedopustit, aby byla podlomena kázeň čs. vojáka, dali jsme se do nové práce. Budoucnost nám ukáže, co jest dobré a správné, a pevně věříme, že na konec přece jen *pravda zvítězí*.

Kresba velkého znaku Republiky československé v Kmenové knize mužstva, která obsahuje jména některých čs. dobrovolníků v Polsku s jejich osobními údaji a většinou i přehledem o dosavadní vykonané vojenské službě (VÚA-VHA).

Skupinová fotka příslušníků polské armády před bývalým čs. poštovním úřadem v Komorní Lhotce (Ligotka Kameralna), která byla okupována polským vojskem po 2. říjnu 1938 (NAC).

Polská stráž na hraničním mostě přes řeku Olši v Českém Těšíně po jeho okupaci polskými vojsky po 2. říjnu 1939. Vpravo patrný čs. hraniční sloup (NAC).

Samolot ze zbiegami z Pragi wylądował w Londynie.

Londyn, 15 marca (B). W nocy z wtorku na środek wylądował na lotnisku w Croydon samolot z uchodźcami z Pragi, których nazwiska są trzymane w tajemnicy. Agencje prasowe przypuszczają, że idzie tu o wybitne osobistości z Czechosłowacji. Czeskie poselstwo odmówiło informacji w tej

sprawie, zaznaczając, że idzie tu tylko o uchodźców.

Uwagę zwrócił fakt, że nazwiska uchodźców, którzy stanęli w pierwszorzędnym hotelu, wpisano do specjalnej księgi, którą natychmiast zamknięto w sefście.

Výstřižek článku s informacemi o odletu čs. zpravodajců plk. gšt. Františka Moravce do Londýna. Článek vyšel na druhé straně krakovského deníku Ilustrowany Kurjer Codzienny 17. března 1939 (Malopolska Digital Library).

Nr. 79 A Rok XIV

WARSZAWA
CZWARTEK
16 marca
1939 R.

Cena 10 Gr.

NOWINY CODZIENNE

Czechy stracili niepodległość

Wojska niemieckie na Hradczynie

Ruś Podkarpacka przyłączona do Węgier

Ostatnie 1 godzinę przetrwały nowe państwa Europejskie. Władze polskie podległy bezwarunkowo. Władze polskie podległy bezwarunkowo. Władze polskie podległy bezwarunkowo.

Władze polskie podległy bezwarunkowo. Władze polskie podległy bezwarunkowo. Władze polskie podległy bezwarunkowo.

Władze polskie podległy bezwarunkowo. Władze polskie podległy bezwarunkowo. Władze polskie podległy bezwarunkowo.

Władze polskie podległy bezwarunkowo. Władze polskie podległy bezwarunkowo. Władze polskie podległy bezwarunkowo.

Władze polskie podległy bezwarunkowo. Władze polskie podległy bezwarunkowo. Władze polskie podległy bezwarunkowo.

„TYLKO SWEMU DECHOWI WOJOWNICZEMU ZAWIĄZANIE RĘK”
NIECH
Adolf Hitler

Coraz bliżej granicy polskiej

Wojska węgierskie idą naprzód

BUDAPEST, 16.3. Wojska węgierskie idą naprzód. Wojska węgierskie idą naprzód. Wojska węgierskie idą naprzód.

Rozpaczliwy krok

Włoszycy

RIMINI, 16.3. Włoszycy idą naprzód. Włoszycy idą naprzód. Włoszycy idą naprzód.

WYJAZD HITLERA DO CZECH

BERLIN, 16.3. Hitler idzie do Czech. Hitler idzie do Czech. Hitler idzie do Czech.

Energiczne zarządzenia

okupantów niemieckich

PRAGA, 16.3. Zarządzenia okupantów niemieckich. Zarządzenia okupantów niemieckich. Zarządzenia okupantów niemieckich.

Poselstwo R. P. w Bratysławie

Odpowiedź na notę słowacką

Z dniem 15 marca odpowiedź na notę słowacką. Odpowiedź na notę słowacką. Odpowiedź na notę słowacką.

Nowa mapa Europy

Ogromny wzrost Niemiec

Po anshlusie, Monachium i Berlinie

Niemcy wzrosły w Europie o 100 tysięcy km kw. Niemcy wzrosły w Europie o 100 tysięcy km kw. Niemcy wzrosły w Europie o 100 tysięcy km kw.

Zmieniona mapa

W nocy z dn. 14 na 15 mar. zmieniona mapa Europy. Zmieniona mapa Europy. Zmieniona mapa Europy.

Dziś na str. 3ej

„PRACA NA WŁASNYM WARSZTACIE”

Opowiadanie o pracy. Opowiadanie o pracy. Opowiadanie o pracy.

Pogoda zmienia

Przewidywany zmiana pogody. Przewidywany zmiana pogody. Przewidywany zmiana pogody.

Titulni stránka polského deníku ABC: Nowiny Codzienne ze dne 16. března 1939. Plátke informuje o obsazení Čech, Moravy a Slezska (Jagiellonian Digital Library).

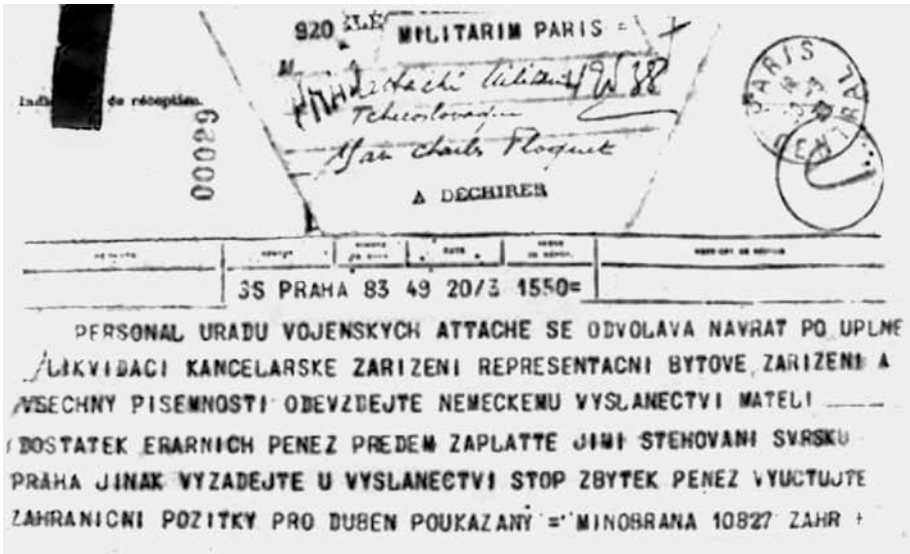
Interiér budovy čs. vyslanectví ve Varšavě na ulici Koszykowa 18. Budova byla vystavěna v letech 1927–1929 v modernistickém stylu. Svému účelu slouží dodnes (NAC).

Fotografie z ceremoniálu předání pověřovacích listin čs. vyslance Juraje Slávika (šestý zleva) do rukou polského prezidenta z 28. února 1936. Čtvrtý zprava je tehdejší vojenský attaché plk. gšt. Ferdinand Silvestr (NAC).

Portrétní fotografie ministra zahraničních věcí Františka Chvalkovského, který pod dohledem německého pověřence zahraničního úřadu JUDr. Karla Rittera odeslal telegramy nařizující předání čs. zastupitelských úřadů do německých rukou. Chvalkovský zemřel 25. února 1945 při bombardování Berlína (VÚA-VHA).

Telegram ministra Chvalkovského adresovaný pařížskému vyslanci Štefanu Osuskému (VÚA-VHA).

Posel česki w Warszawie nie oddał Niemcom gmachu poselstwa.

Warszawa, 22 marca.

(I) Do poselstwa czechosłowackiego w Warszawie zgłosił się wczoraj urzędnik ambasady niemieckiej z zamiarem oficjalnego przejęcia gmachów i archiwów, jednak krok ten pozostał bezskuteczny.

Urzednicy b. poselstwa czechosłowackiego, oświadczyli, że nie otrzymali oni dotychczas oficjalnego nakazu przekazania gmachu władzom niemieckim i że dotychczas nie zostali oni przez swoich przełożonych prawnie odwołani. Czechosłowackich urzędników dyplomatycznych mianowała dekrety rady ministrów i ona tylko mogłaby ich odwołać. Nie wystarczy bowiem akcja prezydenta, który przekroczył swoje uprawnienia, konstytucja bowiem nie pozwala mu na samodzielne dokonywanie aktów państwowych tej wagi, co oddawanie terytorium i zrzecanie się suwerenności państwa bez zgody parlamentu. Ani jeden z 14 punktów konstytucyjnych pełnomocnictw prezydenta nie przewiduje czegoś podobnego. Do czasu póki nie nastąpi oficjalny akt państwowy, mający prawne podstawy, urzędnicy poselstwa czechosłowackiego z pos. Slávikem na czele, pozostaną w gmachu poselstwa.

Niezależnie od tego dowiedniemy się, że posel R. P. w Pradze, dr Pappe, bawiący obecnie w Warszawie, wraca wkrótce do

Pragi, gdzie poselstwo nasze nie zostało dotychczas zniesione.

* * *

Jak się dowiadujemy konsul czeski w Krakowie, Vladimír Znojemski, postanowił nie oddać konsulatowi oraz aktów konsularnych — w myśl zarządzenia min. Chvalkovsky'ego — konsulowi niemieckiemu i postanowił wraz z całym personelem nie opuszczać gmachu przedstawicielstwa czeskiego. Na temat przekazania agend konsularnych przedstawicielstwu niemieckiemu w Krakowie, konsul czeski wogóle nie zamyśla rozmawiać.

* * *

Jak wyjaśniono, ogłoszenie o lokalu do wynajęcia w budynku, w którym mieści się konsulat czeski, dotyczy 2-pokojowego lokalu na II piętrze tego domu, a nie lokalu, w którym mieści się konsulat czeski.

* * *

Lwów, 22 marca. (C). Konsulat czechosłowacki we Lwowie jest od kilku dni nieczynny. Tarca z herbem Czechosłowacji, oraz wywieszki na drzwiach są na swoich miejscach. Jak informują sąsiedzi konsulat czechosłowackiego, w poniedziałek przed poł. zjawił się wysłannicy świeżo utworzonego konsulat niemieckiego w celu przejęcia agend. Agend im nie oddano.

Novinový článek z Ilustrovaného Kuryeru Codziennego ze dne 22. března 1939, který přináší zprávu o stanovisku čs. vyslance ve Varšavě Juraje Slávika nepředat svůj úřad Němcům (Malopolska Digital Library).

16. PERSONALJA:

- Nazwisko G o t t l i e b
- Imiona Hanna
- Falszywe nazwiska i pseudonimy:
- Imię ojca Maks Imię i nazwisko panińskie matki Ela z d. Genze
- Dzień, miesiąc i rok urodzenia 17.X.1914r.
- Miejsce urodzenia Wiedeń gmina dtto pow. dtto kraj Austria przynależny do gm. Police nad Morawami kraj Czechosłow.
- Ostatnie miejsce zamieszkania (dokładny adres) Praga ul. XII. Barthowa Nr. 10
- Stan cywilny: kawaler, żonaty, wdowiec, rozwiedziony (podkr.)
- Imię i nazwisko panińskie żony
- Wyznanie bez wyznania zawód urzędnik
- Stosunek wojskowy podporucznik służby czynnej
- Dokumenty osobiste: jakie, gdzie, kiedy i przez kogo wydane, N. N. Leg. wojsk. Nr. 6746 wydana przez 39 pułk piech. w Bratysławie z dnia 26.II.1938r.
- Czy tożsamość tej osoby została bezprzecnie stwierdzona i na jakiej podstawie: powyższej legitymacji
- Poprzednie kary: rzekomo nie karany
- Nazwiska i imiona ewentualnych współników przestępstwa: ./.
- Fotografowany dn. 24.III.1939r. w Cieszyń Wydział Śledczy N. N. kliszy 59/39
- Powód daktyloskopowania: nielegalne przekroczenie granicy.
- Uwagi:

15. Nagłóvkowa pieczęć urzędu sporządzającego kartę i numer sprawy względnie liczbę ewid. osób daktyl.

17. RYSOPIS:

Szczególności odpowiadające podkreślić, brakujące uzupełnić, względnie podać cechy szczególne, umożliwiające rozpoznanie.

- WZROST: 1.75 cm.
- POSTAC: (wysmukła, krepka, otyła).
- WŁOŚY: ciemne
- CIEMNOŚĆ: ciemny, gładki
- ZAROST: (kolor, kształt).
- OWALNOŚĆ: owalna, zdrowa
- CIEMNOŚĆ: ciemna, błędną, zrośniętą, prostą.
- NOS: (mały, średni, duży, gruby, wąski, szeroki, gruby, nosa wklęsły, prosty, wypukły, falisty, koniec nosa tępły, spiczasty, rozdwojony, kolor nosa).
- USZY: (małe, średnie, duże, odstające, przylegające, przekłóte, trójkątne, prostokątne, owalne).
- USTA: (małe, średnie, duże, wargi grube, cienkie, wystające, kąciki ust w górę, w dół).
- UŻEBIENIE: (pełne, braki, sztuczne, wielkość, kolor).
- BRODA: (szeroka, wąska, wystająca, cofnięta, okrągła, spiczasta, z brozda, z doreczkiem).
- RĘCE I NOGI: (wielkość, braki).
- CHÓD: ./.
- WŁADA JĘZYKAMI: czeski, niemiecki, angielski, francuski, słowacki, włoski
- WŁOSAŁNOŚĆ: czarna, ciemna, jasna, brązowa, siwa, biała

Blizna po operacji ślepej kieszki.

Podpis daktyloskopowanego:

Ppor. pēch. Hanna Gottlieb

Mnoho uprchlíků bylo při překročení hranic zatčeno polskou pohraniční stráží a odvezeno k výslechu na Vyšetřovací oddělení Těšín (Wydział Śledczy Cieszyń) Policie Slezského vojvodství (Policja Województwa Śląskiego). Tento protokol byl sepsán s ppor. pēch. v zál. Hanušem Gottliebem dne 24. března 1939 (AAN).

Úřední razítko čs. konzulátu v Krakově podepsané zástupcem konzula Vladimírem Henzlem (VÚA-VHA).

Vyšetřovací fotografie ppor. pěch. v zál. Hanuše Gottlieba, který se 30. dubna 1939 zúčastnil ustanovení ČZVS v budově konzulátu (AAN).

PŘEHLED.

Informační věstník pro Česchoslováky v P o l s k u .

Číslo 2.

Wiek nowy: 21./4.

Gdaňští obyvatelé nespíchají do Říše, protože teď vidí, jak to dopadá v Kladpede: nedostatek potravin a reprešalie. Ministr Hess poručil Foerstrovi zanechat všas propagandy pro Německo, že "rozhodnutí nastane mezi Berlínem a Warsavou, přímo". Jako choulostivé body mezinárodní situace se označuje Tanger ohrožený koncentrací španělských vojsk a baltické státy, jsoucí bez ochrany západ. mocností. Polská chce mir, ale je hotova svoje hranice, v kterémto případě přijde jí Anglie a Francie na pomoc. Od Ruska chce jen válečný material. Ukrajinskou otázku chce řešiti sama přímo. Ukrajinci byli dosud štvaní pomocí německých peněz - Poláká nečiní Německu ani ty nejmenší zemní ustupky.

Dziennik polski: 22./4.

Albanie má pro Itálii ohromný význam nejen jako dodavatel v všech možných surovin, hlavně ropy, na třetím místě mezi italskými dodavateli ropy, ale pro italský vývoz výrobků, specialistů a dělníků pro rozvíjející se albánský průmysl.

Kurjer poznański: 20./4.

V ostrowieckých závodech Žid-Němec zakázal shromáždění dělníků kolem W vyhlásek LOPP a byl volán k zodpovědnosti. Ž Kralovce utekl německý vájin a vypověděl, že utekl pro nelidské zacházení se strany důstojníků, pro politické a náboženské utisky a z hladu, který v Říši panuje.

IKC. 22./4.

Mezi Polskem a Říši nemá žádných jednání ohledně revise staré umluvy. Mezi Berlínem a Moskvou osciluje ukrajinské kyvadlo. Němci odedávna na zastíté nacionalizmu hlédali si podobiti jiné národy. Duch německý jest spojen pouze s kulturem nadvlády, která jest vždy zakončením německého snažení at hospodárského či kulturního. Němci neznají mírové spolupráce, s nikým nikdy nemohli uzavříti trvalých společenství a měli a mají proti sobě větší díl mocnosti a národů. To same lze říci o Sovětech, kteří se snaží své protivníky vnitřně úplně rozrušiti. Nacionalismus to není soubor hesel a nařízení, ujednaných u želeného stolce. Ukrajinci snad nezapoměli dosud, co všechno bylo v sovětské Ukrajině. Politické kyvadlo ukrajinské běží v taragickém rozběhu z jedné krajnosti do druhé a nemůže zadržeti rovnováhy. Ukrajinský nacionalismus se narodil z cizího našeptávání a z cizích záměrů, nejprve berlínských, nyní komunistických. Škoda, že si nevzali příkladu z Prahy a Podkarpatské Ukrajiny a netíhnu více do Polski. Velký článek o novém divadelním sporu Alboin und Rosamande, opěvujícím barbarstvím krve, staropohanství a pragermánství: To se německému duchu líbí a charakteriseje německé cítění. Rumunsko, na jehož ropě mu tolik záleží. Solidarnost osy jest vystavení zkoušce vytrvalosti. V Praze byly včera velké české manifestace u pomníku M. J. Husa, v Hrušově a Moravské Ostravě byly veškeré oslavy zakázány, úřady se bály protihitlerovských demonstrací.

Druhé číslo Přehledu: Informačního věstníku pro Česchoslováky v Polsku z 21. dubna 1939. Kromě zpráv z domova zde redaktoři zveřejňovali i souhrn zajímavých článků z polských novin o dění v Evropě i ve světě (VÚA-VHA).

Matin: 19./4.

Má v čele 6 podobizen mužů "od nichž závisí náš osud: Roosevelt, Chamberlain Daladier, Hitler, Mussolini a Stalin". Bylo by zapotřeby znáti tajné myšlenky těch šesti, aby se vědělo, co bude zítra s obyvateli země. List obsahuje četné komentáře listů bukureštských, berlinských, varšavských na řeč Roosevelta, jakož i vytažky z cizích listů, londýnských a francouzských.

Neue Züricher: 19./4.

Portugalsko jest smluvné i svými vztahy vázano na Anglii a zůstane asi neutrální. Nynější Španělsko je silně unaveno válkou a jistě každý Španěl je přesvědčen, že jenom jediná neutralita v Evropském konfliktu pomůže sjednotit zemi a umožní vystavbu zničeného Španělska.

Morgen Zeitung: 20./4.

Propagační článek o změně smýšlení českého národa za dobu trvání Protektorátu za "pro Německo a pro Hitlera: protivy se vyrovnaly.

Morgen Zeitung: 20./4.

Další článek jedná o stoletém jubileu krále Karola I. a rodu Hohenzolernů. Silně tendenční. Zbytek od A - Z oslavuje Hitlera.

*Druhá strana druhého čísla Přehledu: Informačního věstníku pro
Čechoslováky v Polsku (VÚA-VHA).*

P ř e h l e d y politické situace.

V Krakově, dne 27. dubna 1939.

Číslo 3.

Dr. Beneš v čele Čechoslováků.

Havasová kancelář oznamuje z Chicaga, že Dr. Eduard Beneš přijal předsednictví světové Národní rady československé, jejímž účelem je bojovati za obnovení nezávislosti republiky. Za touto Národní radou stojí především tři rámcové velké organizace Čechů a Slováků v Americe. Dr. Beneš prohlásil, že je ve styku s oficiálními představiteli republiky, které zůstali ve svých funkcích. Má v úmyslu organizovati československé direktorium, které by reprezentovalo naše území na venek a řídilo všechnu naši práci a činnost. Dr. Beneš provádí tuto organizaci ve shodě s čs. vyslancem v Londíně Janem Masarykem, čs. vyslancem v Paříži Dr. Osuským, čs. vyslancem ve Washingtoně Hurbanem, čs. vyslancem ve Varsavě Jurajem Slavikem a čs. vyslancem v Moskvě Fierlingerem.

V Londíně se ustavil 16. dubna Československý výbor ve Velké Británii, k který soustředí a povede činnost za obnovu Československa. V čelo výboru byl postaven jednomyslným usnesením Jan Masaryk, členy výboru jsou představitelé čsl. kolonie v Anglii, čs. branné moci, legionářů a československé emigrace politické národnosti české i německé. Z ustavujících schůze byl poslán Dr. Benešovi pozdrav. Dr. Beneš je požádán, aby poděkoval prezidentu Rooseveltovi představiteli americké demokracie, že ve svém poselství z 15. dubna pamatoval také na Československo a aby presidentu ujistil, že československý lid převně věří, že šlechtná iniciativa Rooseveltova povede k odčinění krutého bezpráví, spáchaného na Československu.

Z P R Á V Y Z D O M O V A ...

Národní souručenství.

České noviny přináší provolání ke vstupu do Národního souručenství. V neděli byli doručeny do všech bytů přihlášky, jež mají vyplnit muži od 21. let. Ženy nebudou do Národního souručenství přijímány. V přihláškách nutno udat, nebyl-li občan, hlásící se do N. S. sám, nebo jeho rodiče, jeho žena nebo její rodiče, třeba přechodně židovského náboženství.

Náborová akce potrvá, její konec není dosud stanoven.

Nová vláda.

Ustanovení nové vlády se zdrželo. Dojde k němu pravděpodobně tento týden. Předsedou vlády bude pravděpodobně ministr dr. Havelka, který je Háčovým politickým tajemníkem. Ostatní ministři budou vzati z kruhů úřednických.

Situace na Slovensku.

Bývalý ministr Šidor prohlásil, že bude pracovat na Slovensku i bez oficiální funkce a ujistil vládu svou loyality. Podle I. K. C. roste v zemi odpor proti Tisovi. Na hranicích dochází ustavičně k srážkám s Maďary. O stanovisku Slováků v dnešním režimu píše pařížská L'Action Française: "V době, když ministr Tuka provádí výzdobu všech veřejných místností hakenkrajcem, je francouzský konsulát v Bratislavě obléhán denně Slováky, dychtivými vstoupit do francouzské armády."

Všem slovenským časopisům, vycházejících ve spojených státech amerických i v Kanadě, byla odnata doprava na Slovensko a jejich rozšiřování zakázáno. Listy tyto psaly velmi rozhodně proti politice dnešní slovenské vlády a pro jednotu československou.

Úvodní strana třetího čísla Přehledu: Informačního věstníku pro Čechoslováky v Polsku ze dne 27. dubna 1939 (VÚA-VHA).

S e k r e m é i n f e r m a c e z r e p u b l i k y .

V městech ryze českých jsou ustavovány němečtí starostové. Tvrdí se, že některé kraje budou odděleny od Protektorátu a přímo přiděleny Říši. Z váz-
ných míst je sdělováno, že Protektorát sám bude zrušen a české země zcela
připojeny k Říši. Češi budou pak jen národnostní menšinou.

Na Palackého mostě v Praze se objevil nápis, převedený červeným lakem na
železo:

"Vykašlem se na pfenigy,

Beneš jede z Ameriky!"

Nápis nemohl být seskráben a musel být přetřen červeným lakem.

Pro Prahu byl vydán přísný zákaz fotografování. Ceny petwin mírně stoupají
Přentý před obchody s látkami a ebuvi trvají.

České slove přestale vycházet, byle sloučeno s časopisem A-Zet, který bude
prodáván za vyšší cenu. Očekává se zánik dalších časopisů.

Z náměstí Masarykova Náměstí Hitlerovo.

Největší náměstí bratislavské, neseucí až dosud jméno Masarykovo, byle nyní
přejmenováno na náměstí Hitlerovo.

Z p r á v y z e z a h r a n i č í

Anglie zavádí brannou moc.

I. K. G. oznamuje z Londína, že náhle svolané schůzi britského kabinetu
byle schváleno zavedení všeobecné branné povinnosti pro muže o d 18 do 21 let.
Francouzský tisk naléhá, aby také Velká Británie zavedla brannou povinnost
v rozsahu stejném, jako státy kontinentální.

Francouzsko-polské přátelství.

Francouzský ministr veřejných prací Alexander de Monzie navštívil Var-
šavu, kde byl přijat velmi vřele. Všechna francouzský tisk ocenuje prohloubení
přátelství polsko-francouzského. Hlavním úkolem ministra de Monzie byle za-
plášit rozpaky, které by působila polským kruhům sovětská letecká pomoc.

Anglie a Egypt.

Anglická vláda sdělila vládě egypské, že poskytne Egyptu veškerou vojenskou
pomoc.

Anglické přípravy.

Podle zpráv z Londína, pracuje se na zdekenaleni opěvnení, Gibraltarů dnem
i nocí. Britská vláda nakoupila v Americe obrovské množství pšenice a skou-
pila také na úvěr celý přebytek sklizené bavlny.

Válka nebude brzy.

Maďarský ministr Miklós de Kossa prohlásil na "posko-maďarském týdnu"
ve Varsavě, že válka nehrozí v nejbližší době.

Situace na Balkáně.

Podle zprávy polské telegrafní agentury zachová Jugoslávie neutralitu
v případném konfliktu velkých mocností. Zachová však pevně solidarititu stá-
tu balkánských. Nepřistoupí k paktu proti komiterné. Podle francouzských
listů nelze mluvit o tom, že by se byla Jugoslávie podřídila nějak německému
diktátu.

*Druhá strana třetího čísla Přehledu: Informačního věstníku pro Českoslováky
v Polsku ze dne 27. dubna 1939 (VUA-VHA).*

Kdy se vrátí americký vyslanec do Berlína.

Podle zpráv z amerických úředních míst vrátí se americký velvyslanec do Berlína až po odpovědi Hitlerově, bude-li ovšem této odpověď vyhovovat.

Německo a malé státy.

President Roosevelt požádal Německo, aby se zavázalo, že bude respektovat hranice sousedních států. Německo se obrátilo ke všem státům, Rooseveltem vyslaným jménem, a dotazem, zda o Rooseveltově stanovisku předem věděli, zda si snad tuto ochranu vyžádali a konečně, zda se považují ohroženy.

Polský tisk a Německo.

"Chwila wieczerna" sděluje, že Charles Chaplin dokončil nový film: Diktátor. Ve filmu vystupuje v zkarikované nacistické uniformě a líčí drasticky pokory v Německu.

Pražská kultura.

Jak sděluje "Časopis knihkupců a nakladatelů", našli se v Praze polekáni knihkupci, kteří dali do výkladu jen učebnice cizích řečí a slovníky, aby neuražili. Jiní zase sestavili výklady jen z knih českých a pevně vlasteneckých. Nejčtenějším autorem je dnes, jako za války, zase Alois Jirásek. Vůbec se čte zase nejvíce literaturu, která dává národu sílu v těžkých chvílích, jež přišli a které ještě přijdou.

P o s l e d n í z p r á v y .

Manchester Guardian ze dne 20. IV. 1939 přinesl zprávu o zařazování českých emigrantů do britské armády. Ministr války Heare Beliska odpověděl na dotaz v dolní sněmovně:

Armada jest připravená na přijetí jistého počtu českých uprchlíků do regulární armády. /Regular Army/. Přednost byla dána osobám vojenskými zkušenostmi a znalostmi angličtiny. Pokud vím, ministerstvo národní obrany pracuje na jistém plánu, který bude co nejdříve uveřejněn. Věstník ministerstva národní obrany píše k této věci: Každá osoba na území Velké Británie, která jest v tuto dobu cizincem, může být přijata za předpokladu svolení krále, do armády. Celkový počet těchto osob však nesmí přesahovat poměr 1:50 britským občanům. Bálé určuje, že žádný cizinec nemůže dosáhnout vyšší hodnosti, než hodnost poddůstojníka.

Třetí strana třetího čísla Přehledu: Informačního věstníku pro Čechoslováky v Polsku ze dne 27. dubna 1939 (VUA-VHA).

PŘEHLED

politické a hospodářské situace.

V Krakově, dne 28. dubna 1939

Ročník I., č. 4

První příkaz.

Dnes, více než kdy jindy, platí pro každého poctivého Českoslováky jediný příkaz, jehož nedbat znamená vyloučit se z trpícího a zápasícího národního tělesa: příkaz sokolské kázně, dobrovolné, svobodné, ale železné. Všichni jsme na jedné lodi, řekl President-Osvoboditel. S touto lodí přistaneme a nic neučiníme, aby ztroskotala. Jednotni v kázni ne otroků, ale svobodných lidí, jednotni v bratrské lásce, půjdeme svorní, nedbajíc věrejších rozdílů a hesel. Národ ve vlasti nesmí mít politické strany. My za hranicemi je nechceme, poněvadž nám stačí jedno jediné velké bratřetvo, jdoucí ve šlepních velikých mužů národa, věrné odkazu prvního presidenta a vedené presidentem druhým. Všichni jsme jen článkem v pevném řetězu nového Československa. Není čas na individuální akce a samostatné podniky. Klidni a trpěliví půjdeme těžkou cestou, která nás přivede jednoho dne k opuštěným domovům, jímž vrátíme zase štěstí, které jim bylo uloupeno. Svorní, nášeliví a odhodlaní, vytrváme na místech, na něž nás potřeba národa postaví.

Polský tisk.

Veškerý polský tisk píše velmi příkré o Německu. Odmítá nejen germanizační metody, namířené proti Polku, žijícím v Říši, ale zmiňuje se také o utlaku Čechů /tak na příkl. SIDEM GROSZY v Katovicích příznáší situační zprávu z Prahy od svého dopisovatele, doplněnou obrázkem německých vojáků na Karlově mostě./ V polední době obrací se tisk také důrazně proti německé zahraniční politice, ohrožující sousedy. TEMPO DNIA, I.K.C. a jiné listy mluví o věrolomnosti Německa, které porušuje umluvy. Četné listy při tom poukazují na příklad Československa. Zvláště pozoruhodný je projev berlínského dopisovatele GAZETY POLSKIE K. Smogorzewskiego, nadepsaný „Polsko a Německo...“. Článek tennprošel veškerým polským tiskem, který jej otiskuje v obšírných výtazích a horlivě komentuje. Smogorzewski líčí ve svém článku nejdrívě spory německo-polské před r. 1934, kdy došlo k ujednání dohody mezi Polskem a Německem. Přátelská atmosféra, která tím byla vytvořena, byla pořílena návštěvou ministra Ribentropa ve Varšavě. Po ní však začíná období nechuti a nedůvěry. Smogorzewski připomíná, že umluva byla oboustranná. Polsko přistoupilo na německé ozbrojení, na sjednocení všech Němců v Říši a na výsady nacistů v Gdan-sku. Zaolší mohlo Polko získat bez Němců, za cenu politiky, které Německo říká obklíčení. Neučinilo tak. Za to se nám, praví vládní list, odvděčilo Německo překvapením podkarpatským a událostmi v Gdan-sku. Německo žádá ~~ANALYZY~~ ochránění našich zájmů v Gdan-sku a v březnu zaskočilo nás řadou událostí dalekoáhleho významu vojensko-politického. Vpadlo do Československa, vytvořilo „ochranu“, slovenska a anektovalo Klajpedu. Německé divize procházejí se okolo našich hranic, což nás nutí k obranným prostředkům. Nejen Polka musela sáhnout k takovýmto prostředkům, ale i velmi mnoho evropských vlád. V té době přišlo Německo se svými požadavky týkajícími se Gdan-ska. Pořlalo ultimatum Urbazy-ovi o správě Klajpedy, Tiso mu podepsal umluvu na 25 let. Ještě líže byl v té době nám předložen německý požadavek, byl nepřijatelný nejen pro dobu, v níž se to stalo, ale také i pro formu, kterou byl učiněn.

Úvodní strana čtvrtého čísla Přehledu: Informačního věstníku pro Čechoslováky v Polsku ze dne 28. dubna 1939 (VÚA-VHA).

Stupeň a včasná hodnota	Číslo	Jméno a příjmení	Průběh	Právní
ppor. děl. v. z. d. l.	3	Dr. Maláček Oldřich	Kalasské Nemice	18. 5. 1939
voj. p. č. h.	44	Marek Karol	Kukury-Kral	18. 5. 1939
voj. z. a. n. v. z. d. l.	43	Matonoha Stanislaw	Kopumice na jezu	22. 5. 1939
des. sot.	14	Masorek Frant.	Čejč. sk. Jodani	18. 5. 1939
dob. prot. m. v.	113	Mazur Rudolf	Mor. Opatov	22. 5. 1939
voj. p. r. o. m.	118	Maronik Ludm. l.	Bytomské	22. 5. 1939
voj. p. r. e. h.	160	Michule Jozef	Włocławek	22. 5. 1939
č. s. r. e. h. v. z. d. l.	192	Michulek Oldřich	Włocławek	22. 5. 1939
voj. l. e. t. a. l.	222	Mojzet Karol	Radom	22. 5. 1939
voj. l. e. t. a. l.	225	Michalec Antonín	Tronie - Frydek	22. 5. 1939
č. s. r. e. h. v. z. d. l.	243	Murilik Adolf	Włocławek	22. 5. 1939
voj. z. a. n. v. z. d. l.	257	Murikant Frant.	Włocławek	22. 5. 1939
voj. a. u. r. g. e. l.	261	Murilik Jan	Włocławek	22. 5. 1939
č. s. r. e. h. v. z. d. l.	279	Mausfeld Kildow	Włocławek	22. 5. 1939
voj. l. e. t. a. l.	288	Müller Frankal	Włocławek	22. 5. 1939
voj. p. r. e. h.	291	Murlik Frant.	Włocławek	22. 5. 1939
č. s. r. e. h. v. z. d. l.	299	Marek Jaroslav	Włocławek	22. 5. 1939
des. r. e. h. v. z. d. l.	332	Marek Antonín	Włocławek	22. 5. 1939
voj. p. r. e. h. v. z. d. l.	347	Macura Jozef	Włocławek	22. 5. 1939
voj. a. u. r. g. e. l.	361	Michal Jan	Włocławek	22. 5. 1939
voj. a. u. r. g. e. l.	376	Chastner Antonín	Włocławek	22. 5. 1939
voj. p. r. e. h. v. z. d. l.	378	Chastner Jan	Włocławek	22. 5. 1939
voj. p. r. e. h. v. z. d. l.	392	Chastner Václav	Włocławek	22. 5. 1939
voj. p. r. e. h. v. z. d. l.	416	Chastner Jozef	Włocławek	22. 5. 1939
voj. p. r. e. h. v. z. d. l.	430	Chastner Jan	Włocławek	22. 5. 1939
voj. p. r. e. h. v. z. d. l.	440	Chastner Aladár	Włocławek	22. 5. 1939
voj. p. r. e. h. v. z. d. l.	455	Chastner Jozef	Włocławek	22. 5. 1939
voj. p. r. e. h. v. z. d. l.	512	Chastner Alois	Włocławek	22. 5. 1939
voj. p. r. e. h. v. z. d. l.	514	Chastner Jozef	Włocławek	22. 5. 1939
voj. p. r. e. h. v. z. d. l.	536	Chastner Tomáš	Włocławek	22. 5. 1939

Stránka z knihy Abecední seznam příslušníků PL – Krakov. Jména dobrovolníků byla psána v pořadí, v jakém se dostavili na konzulát v Krakově.

Kromě jména a hodnosti zde byla u některých osob vedena i informace o jejich odjezdu do Francie. Hned na začátku můžeme vidět jméno jednoho ze zakladatelů ČZVS, ppor. děl. v. z. l. Oldřicha Maláče (VÚA-VHA).

KVĚTEN

1. květen 1939

V 10 hod. přijal vicekonsul dr. Henzl v místnostech konsulátu delegaci vyslanou politickou skupinou, vyslechl její požadavky a po poradě s konsulem sdělil delegaci toto rozhodnutí:

1. Velitelem voj. skupiny je jmenován npor. let. Jiří Král, protože je služebně nejstarším důstojníkem u skupiny.
2. Dosazení politického komisaře podle platných předpisů čs. branné moci je nepřípustné.
3. Příslušníci přijatí do voj. skupiny podepíší závazek tohoto znění:

Zavazuji se čestným slovem, že v případě, že budu ubytován ve společné ubikaci na Rynku Głównem 28, podrobím se kázní, zavedené velitelem ubikace. Jsem si vědom toho, že porušení kázně znamená vyloučení ze společné ubikace.

V Krakově, dne 1939
Podpis

Téhož dne bylo přijato 6 dobrovolníků. Nově přijatým z politické skupiny bylo nařízeno, aby se během příštího dne přestěhovali z Varšavské ulice čis. 17 na Główny Rynek č. 28.

2. květen 1939

Dopoledne se přistěhovali ostatní příslušníci voj. skupiny z Varšavské ulice a zbytek dne byl věnován úpravě ubikací. Již v prvních okamžicích bylo viděti, že na některých příslušnících zůstalo mnoho z politického prostředí, ve kterém žili. Znovu byli upozorněni na obsah závazku, který podepsali. Během tohoto dne bylo přijato 13 dobrovolníků. Z nich byli 4 důstojníci (kpt. let. Jan Veselý, por. pěch. Otto Šacher, por. děl. v zál. Otto Grün, ppor. děl. dr. Steiner Bruno) a rotmistr Maxmilián Goldberger.

PRĚHLED

Informační věstník
pro

Čechoslováky
v P o l s k u .

Řídí: R.Kopecký.

V Krakově, dne 4. května 1939.

Číslo 8.

PRESIDENT DR. EDVARD BENEŠ VZKAZUJE
francouzským i všem Čechoslovákům, žijícím za hranicemi:

Pan prezident republiky Dr. Edvard Beneš poslal redakci
časopisu "Česko-slovenský Boj" v Paříži projev tohoto znění:

JSEM RÁD, ŽE JSTE SE ROZHODLI VYDÁVAT ČASOPIS PRO ZA-
HRANIČNÍ ČECHOSLOVÁKY A PŘEJI VAŠEMU PODNIKU HODNĚ
ZDARU. TĚŠÍM SE, ŽE MI BUDE DOVOLENO SPOLUPRACOVAT S
VÁMI PO NÁVRATU Z AMERIKY. JEDNOTNÁ AKCE JE STEJNĚ
NUTNÁ, JAKO BYLA ZA SVĚTOVÉ VÁLKY A STEJNĚ BUDE KO-
RUNOVÁNA ÚSPĚCHEM. Dr. Edvard Beneš, Chicago.

Čechoslováci v Krakově polskému národu !

V den národního svátku polského přinesly tři krakovské časopisy
/Ilustrowany Kurjer Codzienny, Głos Narodu a Nowy Dziennik / toto
prohlášení:

"Ve chvíli, kdy všichni poctiví Poláci skládají své dary
podle svých možností na protiletickou obranu Polsky, přichází i česko-
slovenský konsulát v Krakově se svým příspěvkem. Z částky, sebrané
před časem na obranu státu československého, odevzdává 500 zlotých
u vědomí, že obrana Polsky je i obranou československého národa a
státu. Konsulát, přetížený péčí o uprchlíky z Československa, nemá
velkých prostředků. Jeho dar je myšlen především jako projev hlu-
bokých a opravdových sympatií československých k bratrskému náro-
du polskému.

Vedle tohoto příspěvku uspořádá konsulát v den Národní-
ho svátku polského dobročinnou sbírku mezi svojí politickou emigrací.

Osmé číslo Přehledu: Informačního věstníku pro Čechoslováky v Polsku
ze 4. května 1939 s projevem prezidenta Beneše (VÚA-VHA).

3. květen 1939

Velitelem ubikací a výcviku byl určen kpt. let. Jan Veselý. Větší část důstojníků je zaměstnána přijímáním a registrací nově příšlých. Část příslušníků skupiny zúčastnila se dopoledne přehlídky místní posádky u příležitosti národního svátku Polska.³³ Mezi příslušníky nově příšlými byla provedena sbírka na přilepšení stravy a na kuřivo. Přijato bylo 7 dobrovolníků (1 důstojník: por. let. Jaroslav Zafouk) a 6 příslušníků mužstva. Nálada mezi čs. skupinou velmi dobrá, zejména pokud jde o kamarádského ducha a dobrovolnou kázeň. Několik příslušníků je dosud v pozorování a nemůže jim býti dosud projevena důvěra.

4. květen 1939

Byl stanoven program denního zaměstnání, který se skládal z ranní půlhodinky a dopoledních pochodových cvičení do blízkého okolí Krakova. Odpoledne bylo určeno k teoretickému voj. školení. Tato činnost byla zahájena první kulturně-historickou vycházkou na Kopiec Kosciuszki,³⁴ odpoledne byla první teoretická voj. hodina, při kteréžto příležitosti bylo vzpomenuto proslovem kpt. Veselého výročí tragické smrti dr. Milana Rastislava Štefánika se vztahem k osudu národa československého. Pro hrubé porušení kázně byli z voj. skupiny vyloučeni: des. let. Václav Chocenský, des. let. Rudolf Nedoma, voj. nov. Josef Augustin a čet. pěch. Josef Braun. Stav voj. skupiny: 13 důst., 1 rtm., 38 mužů, celkem 52.

S vyloučením rozkladných elementů souhlasili všichni, neboť záleželo na tom, aby se naše voj. formace reprezentovala jako těleso ukázněné a schopné úkolů, které na sebe vzala. Z voj. ubikací vzdálil se s vyloučenými: svob. let. Zikmund Karásek a svob. let. Jaroslav Borkovec a pokládají se proto rovněž za vyloučené. Odchodem těchto osob dá se předpokládat, že nebude nutno již nikoho vyloučiti, čehož důkazem jest velmi dobrá kázeň a nálada ostatních příslušníků skupiny, kteří souhlasili vesměs s energickým zákrokem proti provinilcům. S transportem politických emigrantů odejel do Londýna npor. pěch. v zál. Oskar Frýdecký. (Pověřen konsulem Znojemským, aby hájil zájmy krakovské skupiny jako její exponent).

5. květen 1939

Tak jako 30. duben znamená počátek nové epochy našeho emigrantského života v Polsku založením vojenské skupiny, tak dnešní den je

Mnoho času trávili čs. dobrovolníci spontánními nebo organizovanými procházkami po Krakově. Z těchto „výšlapů“ se nám dochovalo velké množství fotografií předválečného Krakova. Na fotografii krakovský Barbakán, což je pevnostní prvek s bránou a součást bývalého městského opevnění (VÚA-VHA).

Mohyla Tadeusze Kościuszka, jež je součástí systému čtyř mohyl věnovaných polským národním hrdinům, byla častým cílem výletů čs. vojáků. Navršena byla v letech 1820–1823 (polona.pl).

rovněž důležitým mezníkem. Byl vyplněn přípravami pro vykonání vojenské přísahy věrnosti Republice československé. V ubikacích turistického domu na Rynku Głównem v místnosti č. 25 byla provedena vkusná dekorace, aby slavnostní akt měl důstojné prostředí. Mezi okny splývala od stropu státní čs. vlajka s velkým státním znakem. Vlajka pokrývala stůl, na němž byly portréty presidenta Osvoboditele a našeho věrnými Čechoslováky uznávaného presidenta dr. Edvarda Beneše. Po obou stranách byly květinové dekorace s menšími vlajkami československou a polskou. Důstojníci a mužstvo shromáždili se o 19 hod. v místnosti za přítomnosti konsula Vladimíra Znojemského a dr. Vlad. Henzla. Po krátkém proslovu konsulově, jímž stručně vytyčil naše úkoly pro osvobození vlasti, přečetl kpt. Veselý vojenskou přísahu tohoto znění:

Přisaháme při všem, co jest nám svaté a v plné shodě se svým svědomím a přesvědčením, že budeme poslušni presidenta dr. Edvarda Beneše a vlády Republiky Československé, jakož i všech svých velitelů presidentem a vládou ustanovených. Přisaháme, že budeme jejich nařízení plniti vždy a všude, i v nebezpečí, bez váhání a odporu, že svých vojsk neopustíme, ale i životy své ochotně dáme na obranu vlasti a za její svobodu: Přisaháme, že budeme druh druhu milovati, k sobě věrni státi, v nebezpečí se neopouštěti, ale až do konce se brániti tak, jak nám káže mužná čest a vědomí povinnosti občanské. Svou povinnost splníme, i kdyby nás osud dočasně rozloučil.

Tak přisaháme!

Hluboký dojem, kterým byla naplněna srdce všech přítomných, vyvrcholil, když se zvedly paže k přísaze a kdy ze všech úst zaznělo pevné a odhodlané: *Tak přisaháme!*³⁵ Slavnostní akt byl zakončen sborovým zazpíváním čs. státní hymny. Myšlenky všech letěly v tu chvíli do drahé vlasti, zdeptané a ponížené, tam, kde pod modrými horami ve vesnicích i chaloupkách a v českých městech žije v nevoli český otec i česká matka a české dítě. Přisahou stvrzovali přítomní, že v boji a v práci za znovu vzkříšení naší národní svobody neustanou, dokud srdce v jejich těle bude tlouci pro náš národ. Odhodláni hájit naši svatou národní věc a znovu dobýt svobody vyžaduje lidí stoprocentních

Krakovská lékárna, která v průběhu jara sloužila pro některé Čechoslováky i jako jídelna (VÚA-VHA).

Pohled na krakovské historické centrum. Dominantní stavbou je tu vlevo radniční věž na krakovském náměstí a vpravo kostel Nanebevzetí Panny Marie (VÚA-VHA).

charakterů, kteří své osobní zájmy naprosto a bezvýhradně podřídí společnému zápasu, společnému strádání a společným obětím. Vědomí této odpovědnosti je základní podmínkou příslušnosti k československé vojenské zahraniční formaci. Kdo toto vědomí neprožil, vylučuje se sám z úkolů, které na sebe vzala vojenská skupina.

6. květen 1939

Dnešního dne očekávali jsme ohlášenou návštěvu čs. vojenského attaché z Varšavy plk. gšt. Prokopa Kumpošta. Návštěva byla sice odložena na pozdější dobu, přesto však k tomuto faktu byl příslušníky skupiny připisován veliký význam pro další zdárný rozvoj skupiny.

Stav: 13 důst., 2 rtm., 42 mužů, celkem 57.

7. květen 1939

Zvyšováním stavu voj. skupiny nastávají konzulátu těžké starosti jednak s ubytováním, jednak s jejím udržováním. Správce turistického domu sdělil, že v turistické sezoně nemůže uvolnit pro naši formaci další ubikace, že tehdy si musí voj. skupina pro nově přicházející příslušníky hledati ubikace někde jinde. Stejně tak obtížnou stává se otázka vydržování voj. skupiny. Denní náklad na nocleh 80 grošů na muže působil při zvyšujícím se počtu těžkou finanční starost, a kromě toho stravování příslušníků voj. skupiny na Grodské ulici č. 71, zakládané židovskou gminou, bylo krajně nepříjemnou záležitostí pro naše vojáky, neboť tito těžce nesli závislost na židovské pomoci, nepočítaje v to, že strava byla málo vydatná a nedostatečná. Starost o nové ubytování a o získání prostředků k vydržování voj. skupiny byly předmětem úvah a porad. Na podporu z polské strany nelze dosud počítat. Polské veřejné mínění není dosud připraveno. Stále jest nám předhazována otázka: *Proč jste nebojovali, když jste měli zbraně?* Cítíme to jako despekt vůči nám z jejich strany. Na tuto předhůzku bohužel nemůžeme dát i odpovědi, poněvadž jsou našimi hostiteli a používáme jejich asyly a museli bychom jim ve své odpovědi také říci, že kdybychom loni bojovali, tak, jak jsme chtěli, byli bychom bojovali i proti Polsku. Zvláštních událostí toho dne nebylo.

Stav: 13 důst., 2 rtm., 43 mužů, celkem 58.

Toho dne byla zavedena nová služba na nádraží a konečné stanici autobusu po jednom muži pro podchycení a informování nově příšlých čsl. emigrantů.

Skupina čs. dobrovolníků během přechodu Beskyd do Polska. Zleva: por. let. Stanislav Zimprich, por. let. Karel Mrázek, převaděč a člen domácího odboje Cyril Mach, por. pěch. Karel Podroužek a por. let. Egon Nezbeda (VÚA-VHA).

Příjezdová cesta do Dolní Lomné. Tehdy Łomna Dolna pod polskou okupační správou. Pohled od východu směrem na budovu dnešní polské základní školy (NAC).

8. květen 1939

Zavedeny lékařské pravidelné prohlídky po způsobu vojenském a prohlídky presentační.

Byla vykonána první zdravotní prohlídka dobrovolníkem MUDr. Gerhardem Freundem, a o všech příslušnících vojenské skupiny byly založeny zdravotní záznamy. Do odpoledního zaměstnání byl zařazen kurz jazyka polského a anglického, poněvadž se počítalo s tím, že první naše cesta bude do Anglie. K povznesení nálady a dobré mysli byla zavedena odpolední hodina zpěvu. Zpívaly se písně národní a vojenské. Večer v 19 hod. dostavil se na ubikace vicekonsul dr. Henzl a sdělil, že naše zastupitelské úřady jednaly s vládou polskou, anglickou a francouzskou o přijetí našich vojáků do jejich služeb. Jednání s Anglií a Francií je na dobré cestě, kdežto v Polsku chovají se vůči naší akci vojenské zdrženlivě, ale nezamítli další možnost jednání. Toto sdělení dr. Henzla bylo neobyčejnou vzpruhou pro naši vojenskou skupinu, která doposud vlastně nevěděla, co s ní bude a jak jí bude v případě potřeby použito. Dobrá kázeň a víra k dosažení cíle byla tím ještě více utužena a všichni si byli vědomi historické důležitosti tohoto dne.

Stav: 13 důst., 2 rtm., 45 mužů, celkem 60.

9. květen 1939

Radostnou událostí dne byl příchod druhé poloviny skupiny prap. let. Aloise Vrecla, který před třemi dny převedl první část druhé letky let. pluku 1 TGM. Hranice překročili vlakem přes Bohumín a přivezli s sebou fotografický aparát, jehož bylo použito pro účely skupiny. V politické emigraci začínají si všímati kázně, pořádku a slušného vystupování naší skupiny. Vojenská skupina získává si respekt a uznání a mnozí z politické a hospodářské emigrace ucházejí se o přijetí do československého vojska. Mezi hlásícími se byli i emigrování židé. Šlo o zásadní rozhodnutí, zda se budou do vojenské skupiny přijímati židé, a ještě o některých jiných důležitých rozhodnutích. Proto bylo svoláno důstojnické shromáždění, kde byly projednány tyto body:

1. Kpt. Veselým zdůrazněn byl vzájemný poměr příslušníků skupiny, ohodnocen význam mravní síly všech, jejichž cílem je znovuvybudování Československa.
2. V otázce přijímání židů bylo rozhodnuto, že bude postupováno podle platných vojenských předpisů a budou přijímáni všichni,

Hotel a restaurace Pod Akácjami (Pod Akáty) v Dolní Lomné. Po překročení hranice s Polskem směřovaly kroky většiny čs. dobrovolníků do Dolní Lomné, kde byli „evidováni“ na místní stanici Policie Slezského vojvodství a ubytováni v této ubytovně. Zde čekali na transport do Těšína, případně rovnou do Krakova (NAC).

Skupina čs. dobrovolníků po jejich příchodu na stanici Policie Slezského vojvodství v Dolní Lomné. Muž ukazující rukou je plk. pěch. Karel Janouch (ANM).

kterí se dobrovolně přihlásí a dostatečně prokáží, že se vždy hlásili do české neb slovenské národnosti bez ohledu, jsou-li židé či nikoliv.³⁶

3. Poměr k nižším a naopak je stanoven služebním řádem A-I-1, tj. ve služebním styku vykáni, legionáři oslovují se *bratře*, jako tomu bylo dříve v československé armádě.

Výsledek usnesení důstojnického shromáždění přednesen vicekonsulovi dr. Henzlovi, který v zastoupení konsula rozhodnutí schválil.

Stav: 13 důst., 2 rtm., 57 mužů, celkem 72.

10. květen 1939

Poněvadž stav příslušníků vojenské skupiny den ze dne roste a není možno v tak velkém kolektivu provádět denní zaměstnání, bylo přikročeno tohoto dne k vytvoření čet a k jmenování jejich velitelů a zástupců.³⁷ Velitelé měli na starosti zaměstnání a kázeň svých čet. Přišli první slovenští vojáci ve stejnokroji. Byli všemi nadšeně uvítáni. Byli radostně překvapeni tímto srdečným přijetím od českých bratrů a ihned se zapojili do normálního života voj. skupiny. Organisována služba příslušníků skupiny na československém konsulátě a stanoveny funkce.³⁸ Kázeň ve skupině velmi dobrá, nálada výborná.

Stav: 14 důst., 2 rtm., 74 mužů, celkem 90.

11. květen 1939

Dnešního dne odejel první transport sestávající z 1 důst. (por. let. Rudolf Holeček) a 5 mužů (čet. jezd. Štefan Peniak, des. dsl. pěch Rajmund Fňouček, des. pěch. Jaroslav Hájek, svob. let. Miroslav Liškutín a svob. ÚV Josef Socha) do Anglie. Bližší určení cíle pro tento transport nebylo. Měli se přihlásit na československém vyslanectví v Londýně. Expedici tohoto transportu provádělo na svůj náklad British Komitee, které se při výběru osob dopustilo těžké chyby, neboť do transportu zařadili osoby, které namnoze přišli v poslední chvíli, zatím co opomenuto ty, kteří zde byli již 6 až 8 týdnů. V důsledku toho vzniklo ve vojenské skupině rozladění. Akce britského komitétu způsobila dojem, že byla provedena úmyslně, aby do našich řad byla vznesena nespokojenost. S odjíždějící skupinou se rozloučili v 16 hod. zástupci konzulátu a vojenské skupiny.

Stav: 13 důst., 2 rtm., 75 mužů, celkem 90.

Plk. gšt. Prokop Kumpošt (vpravo) na fotografii ze září 1938. Vedle něho lotyšský vyslanec ve Varšavě Ludvigs Ēķis (1892–1943) s manželkou a plk. dypl. piech. Tadeusz Walenty Pełczyński (1892–1985), tehdejší přednosta polského II. oddělení Generálního štábu polské armády (NAC).

Snímek věže a budovy známého královského hradu Wawel v Krakově (VÚA-VHA).

12. květen 1939

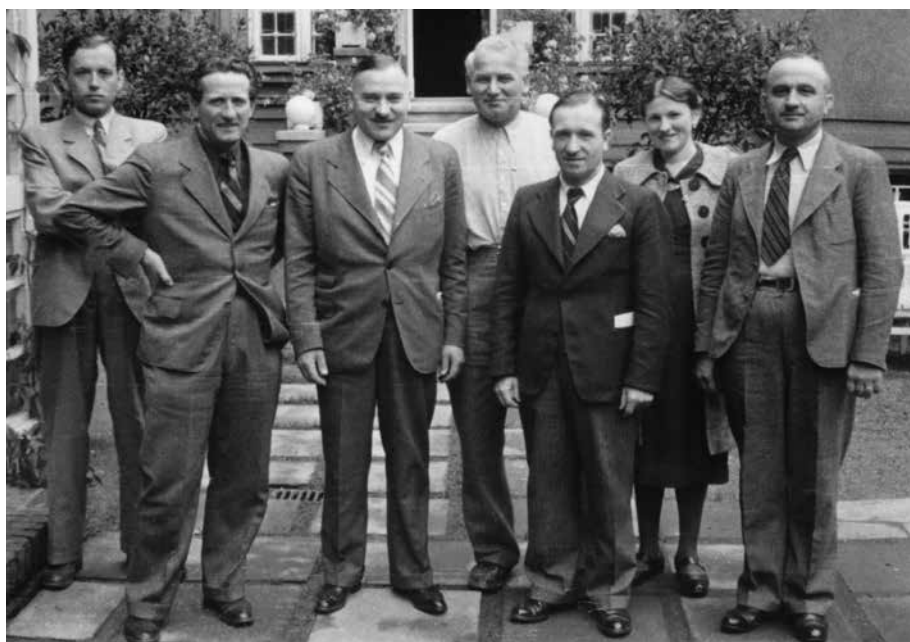
Ráno přišla vojenské skupině zpráva, že do Krakova přijeli představitelé československého zahraničního vojska, a to voj. atašé plk. gšt. Prokop Kumpošt z Varšavy a mjr. konc. služby Bartík Josef z Londýna společně se zástupcem varšavského československého vysl. chargé d'affaires Zedwitzem a že navštíví zdejší vojenskou skupinu. Rychle byly prováděny přípravy k důstojnému přijetí těchto hodnostářů a pro vykonání druhé přísahy. Přípravy pro druhou přísahu byly konány v téže místnosti a za téže dekorace a jako o přísaze první. Nastoupili všichni příslušníci vojenské skupiny a ti, kteří měli složit přísahu, stáli vpředu. Proslov, který se týkal zhodnocení vojenské skupiny, jimž bylo nabádáno odhodlání bojovati za československou nezávislost, přednesl plk. Kumpošt, mjr. Bartík pak v dalším projevu zrekapituloval události v československých zemích od podzimu loňského roku a vytyčil nové úkoly, které našemu zahraničnímu odboji historická doba ukládá. Kpt. Veselý přečetl text přísahy, kterou složili přísahou povinní členové voj. skupiny se vztyčenou pravicí. Tento pietní akt byl zakončen sborovým zapětím československé státní hymny.

Ve vojenské skupině se očekávalo, že postupně odjede celá do Anglie, aby byla zařazena do anglického vojska. Za tímto účelem mělo dojít k prohlídce vojenské skupiny a emigrantů vůbec angl. misí, která dlela v Krakově. Ovšem jednalo se spíše o představení našich emigrantů, a nikoliv o lékařskou prohlídku. Pro naši voj. skupinu mělo představení proto tu důležitost, že podle verse zde kolující emigranti chránění britským komitétem mají být odvezeni do Anglie nejpozději do 1. června 1939. Anglické misi se měli, kromě naší vojenské skupiny, představit také emigranti političtí a hospodářští. K představení se nastoupilo podle abecedního seznamu. Asi v jedné třetině představování bylo určeno, že voj. skupina jako celek bude představena zvlášť. Představování anglickému zástupci, který se choval velmi korektně, skončilo asi za půl hodiny. K tomu musíme poznamenat, že před představováním došlo k nepříjemným různicím mezi skupinou vojenskou a politickou. Byly zaviněny skupinou politickou, v jejímž čele stáli a představování organisovali právě lidé z voj. skupiny dříve vyloučení.

Stav: 13 důst., 2 rtm., 88 mužů, celkem 103.

*Hlavní budova
čs. vyslanectví ve
Varšavě na ulici
Koszykowa 18. Budovu
zakoupila československá
vláda v roce 1921
a v letech 1927–1928
ji nechala přestavět
do modernistického
stylu. Nejvýraznějším
prvkem tehdejší fasády
byl reliéf velkého znaku
Československé republiky
(NAC).*

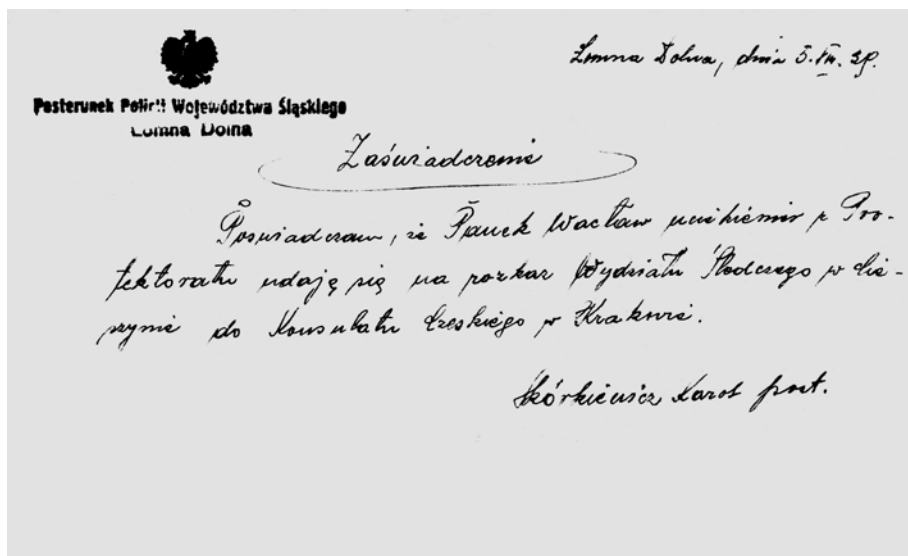

*Fotografie čs. důstojníků s vyslancem Jurajem Slávikem v zahradě jeho
rezidence na ulici Chopina 13, která byla zahradou propojena s hlavní
budovou vyslanectví. Zleva: npor. gšt. Jaromír Petzold, pplk. gšt. Karel Lukas,
vyslanec Slávik, plk. pěch. Karel Janouch, mjr. gšt. Alexander Fritscher
a mjr. gšt. Jan Vastl s manželkou (ANM).*

13. květen 1939

Energický projev mjr. Bartíka nadchl a posilnil českou voj. skupinu v Krakově. V každém z přítomných zakotvilo pevně vědomí národní soudržnosti a odpovědnosti za rozhodnutí, která v těchto vážných dobách na poli voj. politickém učiníme. Taková situace, kdy se mělo rozhodnout o zásadní linii voj. politické, vyskytla se právě dnešního dne. Do naší vojenské skupiny začali se hlásiti také Maďaři a Němci. Stáli jsme před problémem, jak rozhodnouti o těchto lidech, jež jsme ani osobně neznali, ani nevěděli, jaké motivy je vedou do našeho zahraničního odboje a zda eventuálně to nejsou lidé v cizích službách. Z toho důvodu svolali vedoucí důstojníci poradu, na níž bylo usneseno zásadně toto:

1. Českoslovenští vojáci, kteří organisují za hranicemi voj. těleso, jdou bojovat za osvobození národa a státu československého a za vrácení suverenity státu. Němci a Maďaři nemají takového výsokého pojetí při svém rozhodování zápasu proti Němcům a Maďarům. Oni v nejkrajnějším případě chtějí bojovat proti svým soukmenovcům jenom proto, že nesouhlasí s politickým režimem, který v současném Maďarsku a Německu jest. V tom je základní a diametrální rozdíl mezi námi a jimi. Bojovat za znovudobytí svobody národa je daleko víc nežli nesouhlasiti s určitou politickou konstelací souseda, zejména proto, že nikdo nemůže našemu národu, nacházejícímu se v nevoli, zaručiti, že jiný režim, který v Německu nebo v Maďarsku by vystřídal politickou linii dnešní, vrátil by dobrovolně našemu národu to, co mu bylo vzato. Pro nás je to boj národa proti národu. V takových poměrech nemůžeme svůj korpus vojenský zatížit lidmi, o nichž nejsme pevně přesvědčeni, že za každých okolností a za každého politického režimu, který budou jejich soukmenovci vyznávat, jsou ochotni se postavit za naše národní zájmy československé.
2. My trváme na znovuzřízení Československé republiky v tom rozsahu, jak byla před Mnichovem, to znamená, že v případě povalení hitlerovského režimu v Německu jistě se střetneme o otázku Sudet s těmi Němci, kteří dnes jsou ochotni bojovat s námi proti Hitlerovi. Jest nám totiž dokonale známo, že ani něm. sociální demokrati, ani něm. komunisté, ani něm. liberálové nejsou ochotni vrátiti nám naše historické hranice zemí koruny české a stejně tak jako ti Maďaři, kteří dnes, ač už

Osvědčení pro čs. dobrovolníka Václava Pánka o jeho cestě do Krakova
na čs. konzulát. Potvrzení sepsal na rozkaz Vyšetřovacího oddělení
v Těšíně strážník Karol Skórkiewicz z oddělení Policie Slezského vojvodství
v Dolní Lomné (VÚA-VHA).

Skupina neznámých čs. dobrovolníků zachycena při jejich přechodu Beskyd do
Polska (ANM).

z jakýchkoliv důvodů, chtějí bojovati proti Maďarsku, nikdy se nevzdají svých revisionistických nároků vůči slovenské krajině a Podkarpatské Rusi.

3. Přichází zde ještě další třetí činitel, přijmeme-li do svých řad Němce a Maďary, pak přijímáme současně na sebe závazek řešiti otázku československou i z hlediska vysokých zájmů minorit. Byla by to bianco směnka námi podepsaná, o jejíž konečné výši, kterou bychom měli proplatit, by se rozhodovalo po skončené válce a není vyloučeno, že cena, kterou bychom za tuto německo-maďarskou pomoc museli zaplatiti, by byla krajně neúměrná mravním, bojovým a politickým hodnotám, kterými by nám tito hlásící se Němci a Maďaři přispěli v našem zápase. Poněvadž jako vojáci nechceme komplikovat diplomatická jednání, která budou rozhodovat o našem příštím státě, a nechceme své státníky už dopředu zavazovat těžkým ústupkům z našich svatých práv, odmítáme spolu pomoc Němců a Maďarů v našem vojsku zahraničním a trváme na naprosté národní čistotě našeho odboje. Toto rozhodnutí vojenského vedení bylo sděleno československému konsulovi, který s ním naprosto souhlasil, a proto bylo při přijímání nových dobrovolníků podle tohoto rozhodnutí také rozhodováno a postupováno.

Stav: 15 důst., 2 rtm., 93 mužů, celkem 110.

14. květen 1939

Dnes 16 hod. odejel do Anglie po rozloučení s vojenskou skupinou druhý menší transport, sestávající z pěti příslušníků krakovské skupiny (por. let. Tobiška Bohuslav, ppor. děl. dr. Steiner, čet. asp. Poslužný, voj. asp. Bereš, voj. nov. Březina). K transportu připojilo se 6 důstojníků letectva, kteří v Krakově ani nebyli. S nimi se rozloučil konsul Znojenský a dal jim náležitě instrukce na cestu a pobyt v Anglii. Na nádraží se s odjíždějícími rozloučil zástupce voj. skupiny a konzulátu. Britský komitét oznámil, že od 15. května budou stravovat pouze 60 mužů, kdežto zbytek skupiny bude stravován konzulátem. Tímto rozhodnutím nastává konzulátu další starost o finanční prostředky. Stravování bylo v turistické restauraci proti nádraží za 1,20 zl na muže na den. Tato strava byla daleko vydatnější a prostředí přijatelnější.

Stav: 13 důst., 2 rtm., 95 mužů, celkem 108.

PŘEHLED

Informační věstník
pro
Čechoslováky
v P o l s k u .

Řídí: R. Kopecký.

V Krakově, dne 8. května 1939.

Číslo 12.

J a s n ě j š í v ý h l e d y .

Evropa, která opustila Československo, počíná chápat, jak se provinila proti zemi, jež byla téměř po plných dvacet let ostrovem svobody a pořádku. Chápe také ce se stalo, když byla povalena hráz, čelící německé záplavě. Vysoko vzedmuté vlny německého moře hrozí nyní zatopit i ty, kdož se krátkozrace domnívali, že obětováním Československa vykoupí svůj vlastní mír a vlastní bezpečnost. Svět počíná poznávat pravé cíle německého imperialismu a chápe, že každý ústupek je pošetilostí, která posiluje německého dobyvatele.

Ve světě se řadí obranná fronta. Národové, poznávající nebezpečí, počínají také poznávat potřebu sjednocení a solidární pomoci. Stará a tak vysmívaná myšlenka kolektivní bezpečnosti přichází znova ku cti. Každý krok na cestě k dalším výbojům bude znamenat pro Německo jistou záhubu. Jak je známe, víme, že tento krok učiní.

Svět se postaví na odpor německé dobyvačnosti a z troskek Německa povstane zase Československo, aby již nikdy nebylo porobeno. Jedno však si musíme dobře uvědomit: svět bude čelit německému náporu ne pro nás, ale pro sebe. Chceme-li svobodu, musíme si ji vykoupit, ovšem ne zlatem, ale krví. Jenom tehdy, budeme-li ochotni za vlast umírat, bude náš národ žít. My jsme odhodláni. Je na nás, abychom dali příklad všem ostatním.

Dvanácté číslo Přehledu: Informačního věstníku pro Čechoslováky v Polsku z 8. května 1939 (VÚA-VHA).

15. květen 1939

Zvláštních událostí nebylo. Za zmínku stojí, že do odpoledního zaměstnání byla zařazena francouzština.

Stav: 14 důst., 2 rtm., 96 mužů, celkem 112.

16. květen 1939

Dnešního dne navštívil vojenskou skupinu známý akademický malíř prof. Vlastimil Hofman s chotí, veliký přítel československého národa. Při své návštěvě naskicoval některé příslušníky skupiny a ochotně se nabídl, že nakreslí titulní list k naší kronice. Vzhledem k tomu, že britský komitét odesílá do Anglie příslušníky vojenské skupiny bez ohledu na přání a potřeby skupiny jen podle vlastního hlediska, byla vyslána k britskému komitétu skupina letců, kteří současně přijeli a tvořili celek, aby projednali s britským komitétem společný transport do Anglie. Této vojenské deputaci bylo však sděleno dr. Bernáškem, zastupujícím britský komitét, že vojenská skupina se zařídila pro sebe bez vědomí britského komitétu, ale přesto se cítí u britského komitétu potřeba jí pomoci. Je prý však nutno k vyjasnění této věci svolati k společné schůzi všechny emigranty z Československa, aby zaujali k této otázce stanovisko, zejména pak jest prý nutno, aby politická skupina se spojila se skupinou vojenskou za tím účelem, aby ji mohla informovati o současné politické situaci. V důsledku těchto těžkých podmínek nebylo dále s britským komitétem jednáno. Dnešním dnem byla zavedena vedle denní tak i noční služba. Získali jsme do vojenské skupiny krejčího a holiče, jejichž služeb jsme plně využili pro skupinu. Velitel skupiny upozornil na chování všech a na jejich vzájemný poměr.

Stav: 16 důst., 2 rtm., 98 mužů, celkem 116.

17. květen 1939

Za týchž okolností a téže organisace odejel menší transport vypravený britským komitétem do Londýna. Sestával z 1 důstojníka (por. let. Zafouk Jaroslav) a 6 mužů. Večer ve 20 hod. navštívil vojenskou skupinu věhlasný polský spisovatel dr. Nowakowski³⁹ za doprovodu našeho konsula a vicekonsula. K vojenské skupině pronesl několik srdečných slov, v nichž zdůraznil upřímně sympatie národa polského k těžce zkoušenému národu československému. Z jeho pera vyšel krásný článek v *Kuryeru Codziennem*.⁴⁰

Stav: 15 důst., 2 rtm., 92 mužů, celkem 109.

MOJE OKULARY 	<i>nabyłem w firmie</i>	J. K. VOIGT Florjańska 47 KRAKÓW Mikołajska 20	
PIANINA FORTEPIANY FISHARMONJE Wł. Boloński Kraków, Rynek gł. 34 Pałac Spiski.	 Boisko T. S. „WISŁA” (Widok z lotu ptaka).	AUTOKLUB PAŁAC SPISKI RYNEK GŁ. 34 WZOROWE WYSZKOLENIE samochodowe · motocyklowe NIEZBĘDNE dla KAŻDEGO	
! BOGATY WYBOR ! 	NAGRODY SPORTOWE PUHARY - FIGURY sportowe ZEGARY - PAPIEROŚNICE KASETKI-SERWISY-SREBRA NAJTANIEJ poleca Firma Emil Goldwasser DLA PAŃ i PANÓW 		
Kraków, Grodzka 25			

Stránka z dobového letáku s reklamami a leteckým pohledem na krakovský stadion fotbalového klubu T. S. Wisła (polona.pl).

Titulní strana brožury vydané při příležitosti 25 let klubu T. S. Wisła (polona.pl).

18. květen 1939

Nic zvláštního se nepříhodilo. Pouze dva muži odejeli s britským transportem do Anglie.

Stav: nezměněn.

19. květen 1939

Ve vojenské skupině se pociťovala potřeba po tělesném cvičení, které doposud nemohlo být prováděno pro nedostatek vhodného místa. Zásluhou vicekonsula dr. Henzla bylo naší skupině propůjčeno sportovní hřiště i s náradím sportovního klubu Visla, a to dvakrát v týdnu v úterý a v pátek.⁴¹

Stav: 18 důst., 2 rtm., 92 mužů, celkem 112.

20. květen 1939

Na dnešní den byla ohlášena návštěva legačního rady Zedwitze z Varšavy, který měl vojenské skupině sdělit podmínky, které stanovila francouzská vláda pro přijetí československého zahraničního vojáka do francouzské armády. Za tím účelem shromáždili se všichni příslušníci vojenské skupiny, aby vyslechli z úst legačního rady zmíněné podmínky.⁴² Napřed promluvil vicekonsul dr. Henzl o našem poslání v zahraničním odboji, zejména pak promluvil slovensky k přítomným Slovákům o úkolech, které jim dnešní doba ukládá. Na to sděluje pan konsul podmínky, které francouzská vláda pro přijetí Čechoslováků do Cizinecké legie zaslala.⁴³ Čechoslováci, kteří budou přijati do francouzské Cizinecké legie, zůstanou pohromadě, aby v případě války mohli tvořit vlastní československou jednotku v boji za československou nezávislost. Budou dáni k dispozici ústřední československé vládě. Důstojníci všech hodností budou přijati v hodnosti sous-lieutenanta, to je v hodnosti asi čs. poručíka s vojenskou akademií. Z této zásady jsou možné některé výjimky. U důstojníků se předpokládá znalost francouzského jazyka. Důstojníci budou prozatím zařazeni do koloniálních vojsk, poddůstojníci a mužstvo pak výhradně do Cizinecké legie a budou převzati jako vojáci, s tím, že jim bude umožněn rychlejší postup. Pokud se týče letectva, budou převzati důstojníci do 35 let, poddůstojníci do 30 let. Letečtí mechanici do 35 let. U všech se předpokládá diplom vojenského pilota. Důstojníci musí mít kromě toho absolvováno nejméně 500 hodin letu a musí ovládat francouzský

Čs. vojenský attaché
při vyslanectví v Paříži
plk. gšt. Václav
Kalina na fotografii
z období druhé světové
války. Plk. Kalina
má společně
s plk. gšt. Prokopem
Kumpoštem zásadní
podíl na organizování
transportů
čs. dobrovolníků
z Polska do Francie
(VÚA-VHA).

Voj.prokurátor Praha zavedl dne 27. června 1939 prokur.
vyhledávací řízení proti plk.gšt. Václavu Kalinovi
pro podezření, že jako voj.attaché v Paříži
úmyslně neprovedl služební rozkaz MNO.,hl.št. ze dne 20/3 1939 ,
aby po likvidaci svého úřadu se vrátil do Prahy /zločin podle
§§ 145, 146 : c, 150 v.tr.z./
a řízení to zároveň
podle § 426 v.tr.z. až do dopadení obv.přerušil.
Čj. 5393 Dáv.- I/5.odděl.1939.

*Rozhodnutí o zavedení vyhledávacího řízení proti plk. gšt. Václavu Kalinovi
za neuposlechnutí rozkazu návratu do vlasti (VÚA-VHA).*

jazyk. Mechanici specialisté musí předložit příslušný diplom. Letečtí poddůstojníci budou převzati jako vojíni, budou však mít možnost rychlého postupu. V podmínkách se dále pravilo, že v zájmu naší národní věci je, aby co nejvíce Čechoslováků vstoupilo do francouzské Cizinecké legie, poněvadž budou tvořit kádr poddůstojníků a instruktorů pro naše národní vojsko, které bude zřízeno ihned v počátcích válečného konfliktu. Jakmile dojde k válce, budou dáni čs. národnímu vojsku k dispozici všichni čsl. příslušníci a budou zařazeni do našich jednotek.

Ze 112 příslušníků voj. skupiny podepsalo dobrovolně a vlastnoručně přijetí těchto podmínek 108. Čtyři podepsat odmítli a dobrovolně z voj. skupiny vystoupili. K tomu je nutno poznamenat, že pro většinu příslušníků skupiny byly tyto podmínky tvrdé a k jejich přijetí bylo potřebí velké sebekázně, sebezapření a ideálního nadšení pro osvobozovací zápas. Všichni si totiž představovali řešení čs. národního vojska jinak, nepočítajíce s tím, že pro přechodnou a neurčitou dobu budou zařazováni do koloniálních vojsk a Cizinecké legie. Podepisující riskovali, že v případě, že válečný konflikt s Německem nevypukne, budou nuceni sloužit plných pět let za těžkých podmínek ve francouzské Cizinecké legii. Sám fakt, že toliko 4 odmítlo tyto podmínky podepsat, svědčí o vysokém mravním stavu voj. skupiny. Po podpisu podmínek bylo rozhodnuto odeslat první hromadný vojenský transport do Francie dne 22. května 1939. Tím byla vyřešena otázka, co bude s celou vojenskou skupinou, která den ze dne vzrůstala.

Stav: 18 důst., 2 rtm., 92 mužů, celkem 112.

21. květen 1939

Tento den jakož i den předchozí byly vyplněny horečnými přípravami k odjezdu transportu. Jednotlivci doplňovali si rychle z posledních úspor své běžné potřeby a vedení skupiny urychleně pořizovalo jmenné seznamy a obstarávalo francouzská visa. Večer o 20. hod. byla uspořádána slavnostní večeře pro všechny příslušníky skupiny ve slavnostně vyzdobené jídelně turistického domu naproti nádraží. Večeře na rozloučenou zúčastnil se čs. konsul, vicekonsul a jiní hosté. Po proslovu obou byla zapěna hymna polská a československá. Zbytek večeře byl vyplněn písněmi a kamarádskými rozhovory všech přítomných.

Uchodźcy czescy wyjechali z Krakowa do Francji.

Jak już donosiliśmy wczoraj, Kraków opuściła grupa 120 Czechów, udając się do Paryża, aby się złączyć z rodakami, tworzącymi tam legion czeski przy armji francuskiej. Na dworcu kol. żegnali uchodźców konsul czeski Znojemski i w-konsul dr. Henzl.

Prvního transportu čs. dobrovolníků do Francie si všiml překvapivě i polský tisk. Na osmnácté straně vydání Ilustrowanego Kurjera Codziennego ze dne 25. května 1939 vyšla tato fotografie čs. dobrovolníků, se kterými se loučí konzul dr. Vladimír Znojemský (stojící vlevo) a jeho zástupce dr. Vladimír Henzl (Malopolska Digital Library).

WYCIEZKI I PODRÓŻE MORSKIE Z POLSKICH PORTÓW

m/s Batory do KOPENHAGI	19.—22. VIII.	Cena od zł. 100.—
m/s Batory i Piłsudski do NOWEGO JORKU		Cena od \$ 155.—
m/s Chrobry i Sobieski, s/s Warszawa do FRANCJI		Cena od zł. 110.—
m/s Batory i Piłsudski, s/s Slegner do DANII		Cena od zł. 40.—
s/s Lech, Lublin, Lwów, Baltowor do ANGLII		Cena od zł. 137.50
s/s Cieszyń do BELGII		Cena od zł. 100.—
s/s Sławk i Capella do ESTONII i FINLANDII		Cena od zł. 70.—
s/s Kastelholm i Marieholm do SZWECJI		Cena od zł. 64.—

oraz bezpośrednie połączenia z Bliskim i Dalekim Wschodem, Ameryką Południową i Środkową, Indiami, Hiszpanią, Północną Afryką i t. d...

FRANCOPOL

WARSZAWA, Małowiecka 6 i Oddziały: BIELSKO, 3 Maja 5a, KATOWICE, Mieleckiego 18, LWÓW, Pias HaBecki 3, ŁÓDŹ, Piotrkowska 194a, POZNAŃ, Fredry 12.
4223K

Reklamní inzerce polské cestovní kanceláře Francopol nabízející plavby na polských a jedné švédské lodi (S/S Kastelholm) z polských do evropských, amerických, ale i afrických přístavů (Malopolska Digital Library).

22. květen 1939

Ráno o půl osmé hodině byla sloužena mše svátá v kostele svaté Anny⁴⁴ pro příslušníky čs. armády p. dr. Piwowarczykem.⁴⁵ Proslov od oltáře sv. Vojtěcha učinil k československému vojsku také dr. Piwowarczyk, nečekaně srdečnými slovy uvítal a rozloučil se s československými vojáky, jež nabádal, aby nikdy nezapomněli na svou povinnost k československému národu a vyslovil upřímnou naději, že dojde k sbratření národa polského s národem československým pro slavné příští slovanské myšlenky. Po tomto krásném proslovu zapěna byla československá státní hymna, kterou první zanotoval prelát Msgre. dr. Masný. Tohoto dne přihlásili se do čs. voj. skupiny konsul Vladimír Znojenský a dr. Vladimír Henzl. Československý konsulat v Krakově zásluhou obou zmíněných pánů staral se o voj. skupinu již od samého jejího počátku velmi pečlivě, svědomitě a nesobecky. Starali se o finanční podporu našim vojákům u svých známých a lidí Čechoslovákům nakloněných. Zájům vojenské skupiny věnovali se po celou dobu jejího trvání velmi pečlivě a úspěšně. Téhož dne přihlásil se do vojenské skupiny konsulární tajemník Ferdinand Kokstein.⁴⁶

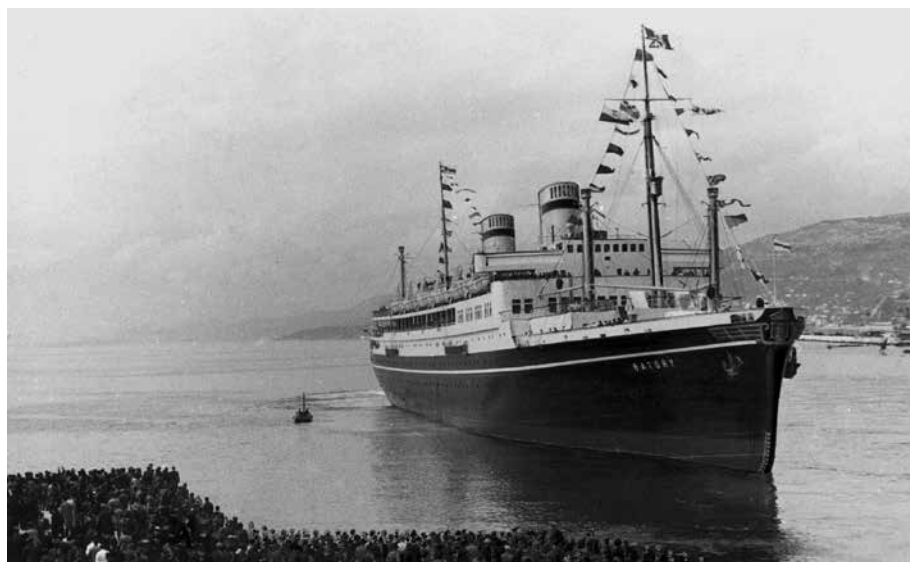
V 18 hodin bylo vyhlášení denního rozkazu odjíždějícímu transportu v turistickém domě se závěrečným proslovem konsula a dr. Henzla. Při tom každý dobrovolník obdržel slavnostní číslo *Přehledu*. Na to odcházeli příslušníci vojenské skupiny po skupinách na krakovské nádraží. V 19.32 hod. odjížděli za zpěvu českých písní přes Katowice do Gdyně. Když se ubíral československý vojenský transport k nádraží, rozpoutala se nad Krakovem divoká bouře. Úžasný lijavec s vichřicí a s křížováním blesků symbolicky naznačoval budoucnost, která se vznášela nad Evropou. Uprostřed těchto rozrušených přírodních živlů nastupuje první československý vojenský útvar, aby zasáhl do evropské budoucnosti. Na nádraží přišli se s našimi vojáky rozloučit četní krakovští Čechoslováci a naši polští přátelé a podarovali je jídlem, kuřivem, českými knihami a jinými věcmi.⁴⁷

Počet transportu: 5 důst. let., 10 důst. ostatních zbraní, 1 rotmistr let., 1 ost. zbraní, 19 poddůst. a mužstva let., 73 ostatních zbraní, celkem 109.⁴⁸

Po odjezdu transportu zůstalo v Polsku 10 příslušníků vojenské skupiny, z toho 5 v Krakově, jimž byla svěřena organizace dalšího vojenského transportu.

Fotografie promenády a pláže v polském přístavu Gdyně. V pozadí nákladní část přístavu (polona.pl).

Moderní polská zaoceánská loď M/S Batory byla spuštěna na vodu v roce 1935 a provozovala ji polsko-dánská společnost Gdynia-Ameryka Linie Żeglugowe S. A. (NAC).

23. květen 1939

Po odjezdu vojenského transportu začali jsme znovu. V Krakově zůstalo z celé skupiny pouze 5 lidí, z nichž 2 zůstali službou u voj. skupiny, ostatní 3 byli přiděleni na konsulát. Po odjezdu prvního transportu zmocnila se všech těch, kteří zůstali, lítost nad tím, že nemohli odjet spolu s ostatními. Brzy však ustala lítost, neboť ještě téhož dne přišli 4 noví Čechoslováci, z nichž jeden dozorce finanční stráže na Slovensku. Nově přibylí dostali ihned úkoly. Všichni pustili se znovu do práce v pevné víře, že vbrzku bude opět dosaženo přinejmenším téhož počtu, jaký měl první transport.

Stav: 4 důst., 10 mužů, celkem 14.

24. květen 1939

Tento a předchozí den byl věnován likvidaci vojenského transportu. Nově přibyla větší skupina slovenských vojáků ve stejnokroji, kteří zběhli ze slovenských vojenských jednotek, protože naprosto nesouhlasí s nynějším vládním režimem, který spolu se zrádnými Hlinkovými gardami vydal Slovensko v plen Němcům. Dali se s nadšením k dispozici našemu zahraničnímu odboji, aby společně s bratry Čechy bojovali za obnovení jednotné Československé republiky. Dnešní den byl věnován úpravě a čtení starších čísel *Přehledu*.

Stav: 4 důst., 20 mužů, celkem 24.

25. květen 1939

Početní stav vojenské skupiny se zvýšil příchodem nových uprchlíků, v důsledku čehož bylo rozhodnuto, aby od příštího dne bylo opět započato s normálním zaměstnáním. Byl vypracován nový program dopoledních vycházek, přednášek a kursů jazyka francouzského, kulturních hodinek apod. Velitelem výcviku byl určen por. pěch. Jaroslav Stuchlý.

Stav: 10 důst. a 30 mužů, celkem 40.

26. květen 1939

Nic zvláštního.

Stav: 10 důst., 34 mužů, celkem 44.

27. květen 1939

Dochází nám zpráva z Varšavy, že vojenské polské kruhy dávají k dispozici naší vojenské skupině starý zámek u Ojcowa, asi 30 km od

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Deník Československé legie v Polsku 1939.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.